

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ Ι' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 | 15 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1961 | ΑΡΙΘ. 4

«ΤΟ ΣΤΑΔΙΟΝ ΤΩΝ ΑΡΕΤΩΝ»

Με συγκίνησιν και ἱερὸν ἐνθουσιασμόν θὰ ὑποδεχθῶμεν και πάλιν μετ' ὀλίγας ἡμέρας τὴν Ἁγίαν και Μεγάλην Τεσσαρακοστήν. Ὁ ἐρχομὸς της, εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, δημιουργεῖ εἰς τὰς ψυχὰς μας σκέψεις και συναισθήματα ἱερὰ και μᾶς ὀδηγεῖ εἰς ἀποφάσεις διὰ σταθερωτέραν και διαρκεστέραν πνευματικὴν ζωὴν. Μέσα μας ὑπάρχει πάντοτε ἡ συναίσθησις τῶν ἐλλείψεών μας. Ἄναγνωρίζομεν ὅτι δὲν εἴμεθα εὐχαριστημένοι ἀπὸ τὴν πνευματικὴν μας κατάστασιν. Καὶ ἡ συνείδησις μᾶς ἐλέγχει, ὅτι δὲν ἐκμεταλλεζόμεθα ὅσον πρέπει τὸν χρόνον τῆς ζωῆς μας, ὅτι δὲν κοπιᾶζομεν και δὲν ἀγωνιζόμεθα ὅσον πρέπει διὰ τὴν ἐκρίζωσιν τῶν παθῶν και ἀδυναμιῶν μας, διὰ τὸν πνευματικὸν μας καταρτισμόν.

Ἡ Μεγάλη Τεσσαρακοστὴ ἐρχεται νὰ ἀναπτερώσῃ τὰς ἐλπίδας μας, νὰ ἀναζωπυρήσῃ και νὰ ἐνισχύσῃ τὴν ἀγωνιστικὴν μας διάθεσιν. Διὰ τοῦτο και τὴν ὑποδεχόμεθα μὲ συγκίνησιν και ἐνθουσιασμόν. Διότι μέσα μας ζωντανεῖ ἡ ἐλπιδοφόρος προσδοκία, ὅτι κατὰ τὸ διάστημα αὐτῆς θὰ καλύψωμεν τὰ κενὰ και θὰ συμπληρώσωμεν και τὰς ἐλλείψεις. Ὅτι θὰ ζήσωμεν καλύτερα και ἐντονώτερα τὴν ἀγωνιστικὴν ζωὴν τοῦ πιστοῦ, τὴν ὁποίαν δὲν κατορθώνομεν νὰ ζήσωμεν ὅσον θέλομεν τὰς ὑπολοίπους ἡμέρας τοῦ ἔτους. Ἢδη, ἀπὸ τὰς πρώτας ἡμέρας της, μᾶς διεγείρει και μᾶς ἐμψυχώνει τὸ ἐγερτήριον σάλπισμα:

«Τὸ στάδιον τῶν ἀρετῶν ἠρέφεται,
οἱ βουλόμενοι ἀθλῆσαι εἰσέλθετε,
ἀναζωσάμενοι τὸν καλὸν τῆς νηστείας ἀγῶνα».

Ἄλλ' ἐὰν αὐτὰ τὰ συναισθήματα και αὐταὶ αἱ σκέψεις ἀπασχολοῦν τὰς ἡμέρας αὐτὰς τὴν ψυχὴν παντὸς πιστοῦ, πολὺ περισσότερον πρέπει νὰ συγκλονίζομεν τὴν ψυχὴν τοῦ Ἱερέως, ἡ ὁποία, κατὰ τὸν ἱερὸν Χρυσόστομον, «τῶν ἀκτίων αὐτῶν καθαρωτέραν εἶναι δεῖ, ἵνα μηδέποτε ἐρημον αὐτὸν καταλιμπάνῃ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἵνα δύνηται λέγειν· «ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῆ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός». Εἴμεθα, ἀσφαλῶς, οἰκονόμοι Θεοῦ και ὑπηρεταὶ Χρι-

στοῦ. Εἶμεθα οἱ «μέσον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων καθεστηκότες». Ὁ Θεὸς μᾶς ἔχει ἐμπιστευθῆ ἔξουσίαν, τὴν ὁποίαν οὔτε εἰς αὐτοὺς τοὺς ἀγγέλους ἐνεπιστεύθη καὶ τελοῦμεν τὰ ἀγιώτατα Μυστήρια, εἰς τὰ ὁποῖα «ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακύβαι».

Δὲν παύομεν ὁμως νὰ εἶμεθα «σκευὴ ὀστράκινα», ἄνθρωποι φέροντες τὰς ἐλλείψεις καὶ ἀδυναμίας τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Τοσοῦτω μᾶλλον, καθ' ὅσον οἱ ἀπειλοῦντες ἡμᾶς ἐχθροὶ εἶναι πολυπληθέστεροι καὶ ἀδυσώπητοι, ὁ δὲ προκειμένος ἡμῖν ἀγὼν σκληρότερος καὶ ἀμείλικτος. Ὁ ἱερός Χρυσόστομος τονίζει σαφῶς τὴν μεγάλην αὐτὴν ἀλήθειαν: «Ἄπαντες περιεστήκασι τρωῶσαι ἔτοιμοι καὶ καταβαλεῖν, οὐ τῶν ἐχθρῶν μόνον καὶ πολεμίων, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν πολλοὶ τῶν προσποιοιμένων φιλίαν» καὶ «Ὁδὸς ὡς σάρκα περικειμένῳ, οὐδὲ ἀνθρωπίνην λαχόντι φύσιν, ἀλλ' ὡς ἀγγέλω καὶ τῆς λοιπῆς ἀσθενείας ἀπηλλαγμένῳ, δικάζειν ἅπαντες ἐθέλουσι τῷ ἱερεῖ». Ὁ κόσμος, ἡ σὰρξ καὶ ὁ διάβολος, οἱ τρεῖς μεγάλοι ἐχθροὶ παντὸς χριστιανοῦ, γνωρίζουν ποία εἶναι ἡ σημασία καὶ ποῖαι αἱ συνέπειαι τῆς πτώσεως τοῦ Ἱερέως. Ἡ προειδοποίησις τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου «νήγατε, γρηγορήσατε· ὁ ἀντίδικος ὑμῶν διάβολος περιπατεῖ ὡς λέων ὠρόμενος, ζητῶν τίνα καταπή», ἰσχύει περισσότερον παντὸς ἄλλου διὰ τὸν Ἱερέα.

Διὰ τοῦτο καὶ προσφέρομεν τὴν ἀναίμακτον θυσίαν «ὑπὲρ τῶν ἡμετέρων ἁμαρτημάτων καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀνοημάτων». Διότι καὶ τὰ μεγαλύτερα ἴσως σφάλματα τοῦ ἀπλοῦ πιστοῦ θὰ κριθοῦν ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ ὡς ἀνοήματα, ἐνῶ καὶ τὰ μικρότερα ἀκόμη ἰδικά μας θὰ κριθοῦν ὡς ἁμαρτήματα, διὰ τὰ ὁποῖα οὐδεμίαν δικαιολογίαν θὰ δεχθῆ ὁ Κύριος, ἐφ' ὅσον ἀπλοῦστα οὐδεὶς μᾶς ἠνάγκασε καὶ οὐδεὶς μᾶς ἐβίασε νὰ δεχθῶμεν τὸ μέγα τῆς Ἱερωσύνης ἀξίωμα καὶ νὰ ἀναλάβωμεν τὴν φορικτὴν εὐθύνην τοῦ ποιμένου τῶν ψυχῶν, ὑπὲρ ὧν Χριστὸς ἀπέθανε καὶ τῶν ὁποίων τὸ αἷμα θὰ ζητήσῃ ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν... Διὰ τοῦτο δεόμεθα, ὅπως ὁ Θεὸς μὴ κωλύσῃ διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, «τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἀπὸ τῶν προκειμένων ὀρώρων» καὶ ἐν τῷ Μυστηρίῳ τοῦ Βαπτίσματος ἱκετεύομεν: «...ἀπόπλυνόν μου τὸν ῥύπον τοῦ σώματος καὶ τὸν σπῖλον τῆς ψυχῆς καὶ ὄλον με ἁγίασον ὀλοτελεῆ... ἵνα μὴ, ἐλευθερίαν ἄλλοις ἐπαγγελλλόμενος καὶ ταύτην παρέχων πίστει, τῇ ἡρτημένῃ τῆς σῆς ἀφάτου φιλανθρωπίας, αὐτός, ὡς δοῦλος ἁμαρτίας, ἀδόκιμος γένωμαι».

Πάντοτε, λοιπὸν καὶ ἀδιακόπως πρέπει νὰ ἔχωμεν ὡς σύνθημα εἰς τὴν ζωὴν μας τοῦ μεγάλου ἀγωνιστοῦ τὸ πρόγραμμα: «Υπωπιάζω μου τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγῶ, μήπως ἄλλοις κηρύξας, αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι». Περισσότερως ὁμως καὶ ἐξαιρετικῶς τώρα, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς. Τώρα

θά πικνώσωμε τὰς Ἱερὰς Ἀκολουθίας, θὰ ἀξήσωμε τὰς ὥρας τοῦ Θείου κηρύγματος καὶ τῆς ἱερᾶς Ἐξομολογήσεως. Θὰ συστήσωμεν εἰς τοὺς χριστιανούς μας καὶ θ' ἀπαιτήσωμε παρ' αὐτῶν ἐφαρμογὴν καὶ ἐπιδίωξιν τοῦ σκοποῦ τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς. Θὰ προτρέψωμεν εἰς νηστείαν, εἰς μετάνοιαν καὶ ἐξομολόγησιν, εἰς προσευχήν, εἰς τακτικωτέραν καὶ εὐλαβεστέραν συμμετοχὴν εἰς τὰς ἱερὰς Ἀκολουθίας, ἀπλῶς εἰπεῖν εἰς ἔντασιν τοῦ πνευματικοῦ ἀγῶνος καὶ ἀξήσῃσιν τῆς πνευματικῆς καλλιέργειας. Καί, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, θὰ εἶναι συγκινητικὴ ἢ ἀνταπόκρισις τῶν πιστῶν μας. Καὶ τὴν νηστείαν θ' ἀγωνισθοῦν νὰ τηρήσουν καὶ τοὺς Ναοὺς θὰ ὑπερπληρώσουν κατὰ τὰς ἱερὰς Ἀκολουθίας καὶ εἰς τὴν Ἐξομολόγησιν θὰ προσέλθουν ἀθρόοι, μὲ μετάνοιαν πραγματικὴν. Ἐν ἐνὶ λόγῳ θὰ βιώσουν εἰς ζήλευτὸν βαθμὸν τὸ ἀγωνιστικὸν πνεῦμα τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς.

Ἐδῶ ἀκριβῶς, ἕκαστος ἐξ ἡμῶν θὰ ἔπρεπε νὰ θέσῃ εἰς ἑαυτόν, ἐν πλήρει ἐπιγνώσει καὶ συναισθήσει, τὸ ἀπλοῦν ἐρώτημα: Ἐὰν οἱ χριστιανοὶ μας καταβάλλουν αὐτὴν τὴν προσπάθειαν, ἡμεῖς τί πρέπει νὰ πράξωμεν; Πῶς πρέπει νὰ διαθέσωμεν τὴν ζωὴν μας, κατὰ τὰς ἡμέρας αὐτάς, ἡμεῖς οἱ πνευματικοὶ πατέρες καὶ ὁδηγοὶ τῶν ψυχῶν, τῶν ὁποίων τὴν σωτηρίαν ἐνεπιστεύθη εἰς ἡμᾶς ὁ Θεός;

Τὸ ἐρώτημα τοῦτο εἶναι βασικώτατον καὶ σπουδαιότατον, διότι ἔνεκα διαφόρων λόγων, τῶν ὁποίων ἡ ἐξέτασις δὲν εἶναι τοῦ παρόντος, συμβαίνει πολλάκις νὰ λησμονῶμεν τὴν ἡγετικὴν καὶ ὑπεύθυνον θέσιν ἡμῶν. Ἡ μᾶλλον τὴν ἐνθουμούμεθα περισσότερον ἐξ ἐπόψεως τιμῆς καὶ δικαιωμάτων καὶ ὀλιγότερον ἐξ ἐπόψεως εὐθύνης, καθηκόντων καὶ ὑποχρεώσεων. Ἡ θέσις μας, περισσότερον παρτὸς ἄλλον, ἐπιβάλλει νὰ ζῶμεν καὶ βιοῦμεν πρῶτοι ἡμεῖς, ἐκεῖνα τὰ ὁποία συνιστῶμεν καὶ ἐπιβάλλομεν εἰς τοὺς πιστούς μας. Πολλάκις, δυστυχῶς, ἀρμόζουν καὶ εἰς ἡμᾶς οἱ λόγοι τοῦ Κυρίου περὶ τῶν Φαρισαίων, οἵτινες «λέγουσι καὶ οὐ ποιοῦσι. Δεσμεύουσι γὰρ φορτία βαρέα καὶ δυσβάστακτα καὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς ὤμους τῶν ἀνθρώπων, τῷ δὲ δακτύλῳ αὐτῶν οὐ θέλουσι κινήσαι αὐτά.» Ἡ συγχῆ τέλεσις τῶν Μυστηρίων καὶ τῶν ἄλλων ἱερῶν τελετῶν δημιουργεῖ εἰς τὰς ψυχὰς μας τὸ κλίμα ἐκεῖνο τῆς οἰκειότητος, τὸ ὁποῖον ὑποβαθμίζει μέσα μας τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἄκραν εὐλάβειαν, μεθ' ἧς δέον νὰ ἰστάμεθα ἐνώπιον τοῦ φρικτοῦ θυσιαστηρίου. Ἀρὰ γε συνεκρίναμε ποτὲ τὴν εὐλάβειαν, μεθ' ἧς ὁ ἀπλὸς πιστὸς ἀσπάζεται μίαν ἀγίαν εἰκόνα, ἢ γονατίζει εἰς κάποιον γωνίαν τοῦ Ναοῦ, μὲ τὴν ἰδικὴν μας στάσιν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως τῶν βασιλευόντων, καθ' ἣν ὥραν ἰδίως ἐπέχομεν τὴν θέσιν τῶν Χερουβὶμ καὶ τῶν Σεραφίμ, τὰ ὁποῖα ἰστανταὶ κύκλῳ τοῦ Ἀρνίου καὶ τοῦ Θρόνου, «τὰς ὄψεις καλύπτοντα»;

Πόσας φορές οί χριστιανοί μας δὲν τολμοῦν νὰ πλησιάσουν εἰς τὴν Τράπεζαν τοῦ Κυρίου, αἰσθανόμενοι ἔνοχον τὸν ἑαυτὸν των καὶ πόσας φορές τοὺς τὸ ἀπαγορεύομεν καὶ ἡμεῖς, εἰς τὴν Ἐξομολόγησιν, διὰ παραπτώματα τὰ ὁποῖα ἡμεῖς δὲν αἰσθανόμεθα νὰ μᾶς κωλύουν ἀπὸ τὴν Μετάληψιν; Μέσα μας, ἀσυνειδήτως ἴσως, ἔχει δημιουργηθῆ ἡ ἐντύπωσις ὅτι ἡμεῖς ἔχομεν ἀποκτήσει διὰ τῆς χειροτονίας μας ἕν εἶδος ἀσυλίας, ὅτι δυνάμεθα νὰ εἴμεθα πλέον ἐλαστικοὶ εἰς τὴν τήρησιν τοῦ θείου νόμου, ὅτι ἡ ἱερατικὴ μας ιδιότης μᾶς ἔχει ἀπαλλάξει ἀπὸ ὀρισμένας ὑποχρεώσεις, τὰς ὁποίας ἐπιβάλλομεν εἰς τοὺς πιστοὺς μας, ὅπως π.χ. ἡ μετάνοια, ἡ ἐξομολόγησις, ἡ προσεκτικὴ προετοιμασία διὰ τὴν Μετάληψιν κ.λ.π.

Αὐτὸ ἀκριβῶς πρέπει νὰ ἀναλογισθῶμεν καὶ ὡς πρὸς τὸ προκείμενον θέμα: «Ἐὰν οἱ χριστιανοί μας θὰ νηστεύσων, θὰ ἐξομολογηθοῦν συχνότερον, θὰ προσενηθοῦν θερμότερον, θὰ καταναγοῦν βαθύτερον, τότε τί πρέπει νὰ κάμωμεν ἡμεῖς; Δὲν θὰ πρέπει περισσότερον ἡμεῖς νὰ ἀγωνισθῶμεν διὰ τὴν πραγμάτωσιν εἰς τοὺς ἑαυτοὺς μας τοῦ σκοποῦ τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, ὅπως μᾶς τὸν παρουσιάζει ἡ Ἐκκλησία τόσον ὠραία, διὰ στόματος τοῦ ὕμνωδοῦ;

«Ἐγκρατεία τὴν σάρκα
ταπεινώσαι πάντες σπουδάσωμεν,
τὸ θεῖον ὑπερχόμενοι στάδιον
τῆς ἀμόμου νηστείας·
καὶ εὐχαῖς καὶ δάκρυσι
Κύριον, τὸν σώζοντα ἡμᾶς
ἐκζητήσωμεν
καὶ λήθην τῆς κακίας παντελεῆ
ποιήσωμεν...»

Ἡμεῖς, λοιπόν, πρῶτοι καὶ περισσότερον ἀπὸ ὅλους θ' ἀγωνισθῶμεν διὰ νὰ κατορθώσωμεν, πρῶτον καὶ κυριώτερον δι' ἑαυτοὺς, τὸν σκοπὸν τὸν ὁποῖον ἐπιδιώκει ἡ Ἐκκλησία διὰ τῆς περιόδου τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς. Ἡ ἐκτενὴς καὶ «ἐνεργουμένη» προσευχή, ἡ ἀγιογραφικὴ καὶ ἐποικοδομητικὴ μελέτη, ἡ νηστεία καὶ ἡ ἐγκράτεια γενικώτερον, ἡ ἀληθῆς μετάνοια καὶ ἡ ἀκριβεστάτη ἐξομολόγησις, ἡ περισυλλογὴ καὶ ἡ ἐν γένει πνευματικὴ μας καλλιέργεια, τώρα θὰ σημειώσουν τὴν μεγαλυτέραν ἀνθησιν καὶ ἀνάπτυξίν των. Ὁ πνευματικὸς μας ἀγὼν, ὁ ὁποῖος πρέπει νὰ χαρακτηρίξῃ ὁλόκληρον τὴν ζωὴν μας, τώρα ἰδιαίτερος θὰ εἶναι ἡ ἀναπνοὴ μας καὶ ἡ τροφή μας.

Τότε καὶ μόνον ἡ συνειδησις θὰ μᾶς πληροφορῇ, ὅτι ἐπιτελοῦ-
λοῦμεν τὸ καθήκον μας. Τότε καὶ μόνον θὰ δυνάμεθα νὰ ἐλπίζω-
μεν εἰς ἀπόδοσιν καὶ καρποφορίαν τῆς ἐργασίας μας εἰς τὰς ψυ-
χάς. Διότι εἶναι μία μεγάλη ἀλήθεια, ὅτι ἡ πνευματικὴ κατάστασις

τοῦ ποιμνίου εἶναι, κατὰ κανόνα, ὁ καθρέπτης καὶ ἡ ἀντανάκλασις τῆς πνευματικῆς καταστάσεως τοῦ ποιμένος. Καὶ ὅταν ἀντιμετωπιζώμεν χλιαρότητα ἢ καὶ ἀδιαφορίαν εἰς τοὺς ἐνορίτας μας, ἅς μὴ ἀναζητῶμεν ἄλλοῦ τὴν αἰτίαν, παρὰ μόνον εἰς τὸν ἑαυτὸν μας. Πολὺ ὀρθῶς ἓνας ξένος θεολόγος γράφει: «Σπούδασε τὴν ἀγιότητα ὀλοκλήρου τῆς ζωῆς σου. Ἡ χρησιμότης σου ἐξαρτᾶται ἀπὸ αὐτήν· διότι τὰ κηρύγματά σου διαρκοῦν μίαν ἢ δύο ὥρας· ἡ ζωὴ σου κηρύττει ὅλην τὴν ἐβδομάδα. Ἄν ὁ Σατανᾶς κατορθώσῃ νὰ κάμῃ τὸν Ἱερέα ἄπληστον, φίλον τῶν ἐπαίνων, τῶν ἡδονῶν, τῆς καλοφαγίας, κατέστρεψε τὴν ἱερωσύνην του».

Ἡ Μεγάλῃ Τεσσαρακοστῇ μᾶς δίδει σπουδαίαν ἀφορμὴν καὶ εὐκαιρίαν νὰ ἀναλογισθῶμεν καὶ νὰ ἀναμετρήσωμεν ἀπαξ ἔτι τὰς εὐθύνas μας. Νὰ ἀναζωπυρήσωμεν τὸ χάρισμα καὶ νὰ ἀφήσωμε νὰ ὀμιλήσουν ἐντονώτερον εἰς τὴν καρδίαν μας αἱ κυριακαὶ καὶ ἀποστολικαὶ παραινέσεις: «Ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται καὶ βιασταὶ ἀρπάζουσιν αὐτήν—Ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς πύλης—Ἀγωνίζου τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως, ἐπιλαβοῦ τῆς αἰωνίου ζωῆς, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθης». Μόνον οὕτω θὰ πληροφορηθῶμεν τὴν διακονίαν μας καὶ θὰ ἐλπίζωμεν ὅτι δὲν θὰ παρουσιασθῶμεν μὲ κενὰς τὰς χεῖρας ἐνώπιον τοῦ Κυρίου τοῦ ἔργου, ὅταν θὰ ἔλθῃ διὰ νὰ ζητήσῃ τὸν λόγον τῆς οἰκονομίας ἡμῶν. Ἀπὸ τώρα, καθ' ὅλην τὴν Μεγάλῃν Τεσσαρακοστῇ, ἀλλὰ καὶ εἰς ὀλόκληρον τὴν ζωὴν μας, ἅς εἶναι πάντοτε εἰς τὸ στόμα, κυρίως ὅμως εἰς τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν μας, ἡ προσευχὴ τὴν ὁποίαν θὰ ψάλλωμεν τὴν Μεγάλῃν Τρίτην, ὁ ὕμνος μὲ τὸ χαρμόσυνον τέλος, το ὁποῖον ὁ Κύριος εἶθε νὰ ἀξιῶσῃ ὅλους τοὺς λειτουργοὺς καὶ ἐργάτας Του:

«Ὁ τῆ ψυχῆς ραθυμία νυστάξας,
οὐδέ κέκτημαι, νυμφίε Χριστέ,
καιομένην λαμπάδα τὴν ἐξ ἀρετῶν
καὶ νεάνισιν ὁμοιώθην μωραῖς,
ἐν καιρῷ τῆς ἐργασίας ρεμβόμενος.
Τὰ σπλάγγνα τῶν οἰκτιρῶν σου
μὴ κλείσης μοι, δέσποτα·
ἀλλ' ἐκτινάξας μου τὸν ζοφερὸν ὕπνον
ἐξανάστησον·
καὶ ταῖς φρονίμοις συνεισάγαγε παρθένους
εἰς νυμφῶνα τὸν σόν,
ὅπου ἡχος καθαρὸς ἐορταζόντων
καὶ βοῶντων ἀπαύστως·
Κύριε, δόξα σοι».

Ἄρχιμ. ΙΓΝΑΤΙΟΣ ΠΟΥΛΟΥΠΑΤΗΣ

Η ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ

«Πᾶσα γραφή θεόπνευστος καὶ ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν»
(Β' Τιμ. γ', 16)

Ἡ Ἀγία Γραφή εἶναι σύνολον 76 θεοπνεύστων βιβλίων, εἶναι δηλαδή ἔργον τοῦ Ἀγίου Πνεύματος. Ὅσον ἀπέχει ὁ οὐρανὸς ἀπὸ τῆν γῆν, τόσον ἀπέχουν τὰ ἀνθρώπινα βιβλία ἀπὸ τὸ ὕψος καὶ τὸ ἀφθαρτον μεγαλεῖον τῆς Ἀγίας Γραφῆς. Πτωχὰ ψελλίσματα νηπίων εἶναι ἡ σοφία τῶν ἀνθρώπων ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν θείαν σοφίαν τῆς Βίβλου. Εἰς αὐτὴν εἶναι ἀποτεταμιευμένος ὅλος ὁ θησαυρὸς τῆς ἀληθείας, ἀποκαλύπτεται εἰς ὅλην του τὴν πληρότητα ὁ αἰώνιος καὶ ἀκατάλυτος ἠθικὸς νόμος, ἐξαγγέλλεται ἡ προαιωνία βουλή τοῦ Θεοῦ διὰ τὸν ἄνθρωπον. Πᾶσα φράσις τῆς Βίβλου εἶναι ἐν μήνυμα τοῦ οὐρανοῦ πρὸς τὴν γῆν. Ἐν διάγγεσμα τοῦ οὐρανόυ Βασιλέως πρὸς τὸν πλανήτην μας εἶναι τὸ περιεχόμενον τῆς¹.

Τὰ 49 βιβλία τῆς Παλαιᾶς καὶ τὰ 27 τῆς Καινῆς Διαθήκης ἐγράφησαν ἐντὸς 1500 περίπου ἐτῶν ὑπὸ ἀνθρώπων πάσης κοινωνικῆς τάξεως εἰς διαφόρους χώρας, ἐποχὰς καὶ περιστάσεις. Καὶ ὅμως ὅλα αὐτὰ τὰ βιβλία παρουσιάζουν θαυμαστὴν ἐν ὁ τ η τ α ἀσχολούμενα μὲ τὴν πτῶσιν καὶ τὴν διὰ τοῦ Χριστοῦ λύτρωσιν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ὡς λέγει ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος, «ἐν ταῖς Γραφαῖς πολλοὶ μὲν οἱ δάκτυλοι, μία δὲ ἡ χεὶρ, ἡ διὰ τῶν δακτύλων γράφουσα. Πολλὰ αἱ χορδαί, μία ἡ κιθάρα τοῦ Πνεύματος». Ἡ προσωπικότης τοῦ Σωτῆρος εἶναι ὁ ἄξων, περὶ τὸν ὁποῖον στρέφονται μὲ θαυμαστὴν ἐνότητα πάντα τὰ γεγονότα καὶ ὅλαι αἱ ἀποκαλύψεις τῆς Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης. Δύο ὄψεις τοῦ αὐτοῦ χρυσοῦ νομίσματος εἶναι ἡ Παλαιὰ καὶ ἡ Καινὴ Διαθήκη. Ὁ ἱερὸς Αὐγουστῖνος γράφει παραστατικώτατα: «Ἡ Καινὴ Διαθήκη εἶναι κρυμμένη ἐντὸς τῆς Παλαιᾶς καὶ ἡ Παλαιὰ ἐντὸς τῆς Καινῆς ἀποκαλύπτεται». Χριστοκεντρικὸς εἶναι ὁ χαρακτήρ καὶ τῆς μιᾶς καὶ τῆς ἄλλης. Εἰς τὸν Κύριον, τὸν μοναδικὸν διδάσκαλον καὶ Λυτρωτὴν τῆς ἀνθρωπότητος μᾶς καλοῦν καὶ αἱ δύο. Ὅλα τὰ βιβλία των, ὅλαι αἱ σελίδες των, ὅλαι αἱ φράσεις των μᾶς παρακινοῦν νὰ γνωρίσωμεν βαθύτερον τὴν μορφήν τοῦ Χριστοῦ, νὰ συνδεθῶμεν μαζί του, νὰ μεταμορφώσωμεν τὴν ζωὴν μας συμφῶνως πρὸς τὴν ἰδικήν του, νὰ ἀντικατοπτρίσωμεν εἰς τὴν ψυχὴν μας τὴν θείαν εἰκόνα του². Ὅλοι οἱ βαθεῖς μελετηταὶ τῆς Ἀγίας

1. Ἀρχιμ. Σπυρίδωνος Μ π ι λ ἄ λ η, Ὁ βασιλεὺς τῶν βιβλίων (Ἡ Βίβλος), Ἀθῆναι 1960, σελ. 11-12.

2. Σπ. Μ π ι λ ἄ λ η, ἔ. ἀ., σελ. 219.

Γραφῆς μὲ ἔκπληξιν καὶ θαυμασμὸν βλέπουν τὴν ἐνότητα ταύτην. Ὁ Τόρεϋ (Torrey) εἶχε κλονισθῆ ἀπὸ τὸ σύγγραμμα ἐνὸς ἀπίστου καὶ δὲν παρεδέχετο τὴν θεοπνευστίαν τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Ὅταν ὁμως τὴν ἐμελέτησεν, ἐπίστευσεν ὀλοψύχως. Ἰδιαιτέραν ἐντύπωσιν προξένησεν εἰς αὐτὸν ἡ ἐνότης τῆς Ἁγίας Γραφῆς³. Τὴν ἐνότητα ταύτην, ἡ ὁποία εἶναι ἀπόδειξις τῆς θεοπνευστίας τῆς Βίβλου, ἐξάγει καὶ ὁ Πῶλ Κλωντέλ (Paul Claudel)⁴.

Ἄλλη ἀπόδειξις τῆς θεοπνευστίας τῆς Ἁγίας Γραφῆς εἶναι τὸ ὅτι ἅπαντα τὰ βιβλία αὐτῆς ἐγράφησαν ἐντὸς περιβάλλοντος εἰδωλολατρικοῦ καὶ διεφθαρμένου, τὸ ὁποῖον δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐμπνεύσῃ τόσον ὑψηλὰς ἀληθείας, οἷαι εἶναι αἱ ἐντὸς τῆς Βίβλου περιεχόμεναι. Αἱ ἀλήθειαι αὗται παρουσιάζονται ὡς φωτεινὰ μετέωρα ἐν μέσῳ πυκνοῦ σκότους, ὡς δροσεραὶ ὀάσεις ἐντὸς πνευματικῆς ἐρήμου. Ὡστε ἡ ἐμφάνισις τῶν ἀληθειῶν τούτων δ' ἐν ἐξ η γ ε ἴ τ α ι γ ε ν ε τ ι κ ῶ ς καὶ ἐξ ε λ ι κ τ ι κ ῶ ς. Αὗται δὲν εἶναι δημιούργημα τῶν ἱστορικῶν καὶ πολιτιστικῶν συνθηκῶν τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἐγράφησαν, διότι ἔρχονται εἰς σύγκουσιν πρὸς ταύτας. Αἱ ἀλήθειαι αὗται προέρχονται ἄνωθεν, ἐξ οὐρανοῦ. Ἐδόθησαν εἰς τὸν ἄνθρωπον διὰ τῆς Ἀποκαλύψεως τοῦ Θεοῦ. Ἐγράφησαν καὶ διευτυπώθησαν ὑπὸ τὴν ἐμπνευσιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος⁵.

Αὐτοὶ οἱ συγγραφεῖς τῆς Βίβλου μαρτυροῦν περὶ τῆς θεοπνευστίας αὐτῆς. Ὁ Μαῦσῆς συχνάκις γράφει: «Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Μαῦσῆν». Πῶς ἀρχίζει τὸ βιβλίον τοῦ ὁ προφήτης Ἡσαίας; «Ἄκουε οὐρανὲ καὶ ἐνωτίζου γῆ, ὅτι ὁ Κύριος ἐλάλησεν...» (Ἡσ. α', 2). Θεοκίνητος ἦτο ἡ γλῶσσά του. «Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς με· λάβε σεαυτῷ τόμον καινοῦ μεγάλου καὶ γράψον εἰς αὐτὸν γραφίδι ἀνθρώπου...» (Ἡσ. η', 1). Στερεότυπος ἡ φράσις τῶν προφητῶν: «Τάδε λέγει Κύριος...» (Ἱερμ. β', 2)⁶.

Ἡ θεοπνευστία τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τοῦ ὅτι αὕτη περιέχει τὸ π λ ῆ ρ ω μ α τ ῶ ν θ ρ η σ κ ε υ τ ι κ ῶ ν καὶ ἡ θ ι κ ῶ ν ἀ λ η θ ε ι ῶ ν. Βεβαίως καὶ εἰς ἄλλα βιβλία ὑπάρχουν πολλὰ ἀλήθειαι. Ἄλλ' αὗται εἶναι μεμονωμένα καὶ ἀναμειγμένα μὲ πλάνας. «Ἐπάρχουν διαμάντια στὶς διδασκαλίαι τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν, ἀλλά, ὅπως εἶπε κάποτε ὁ Ἰωσήφ

3. R. A. Torrey, Ἡ Βίβλος, μετφρ. Γ. Κ., Ἀθήναι 1951, σελ. 11-12.

4. Paul Claudel, J'aime la Bible, Paris 1955, σελ. 11.

5. Πλείονα σχετικῶς δύναται τις νὰ ἴδῃ ἐν τοῖς βιβλίοις: Β. Βέλλα, Ὁρησκευτικαὶ προσωπικότητες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης², ἐν Ἀθήναις 1957. Π. Μπρατσιώτου, Εἰσαγωγή εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην, Ἀθήναι 1937 κ.λ.π.

6. Σπ. Μπιλάλη, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 129.

Κούκ, είναι διαμάντια βγαλμένα μέσα από τὴ λάσπη»⁷, ἐνῶ ἡ Ἁγία Γραφή περιέχει μόνον διαμάντια, διότι αὐτὴ περιέχει ἀνόθευτον, γνησίαν, ἀκεραίαν καὶ ὀλοκληρωμένην τὴν ἀλήθειαν. Τὰ βιβλία τῶν σοφῶν παρουσιάζονται πάμπτωχα ἐνώπιον τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Εἶναι κεράκια ἐνώπιον τοῦ ἡλίου, σταγόνες ἐντὸς τοῦ ὠκεανοῦ, παιδικὰ σχεδιάσματα ἐνώπιον τῆς ὑπερόχου ὠραιότητος τῆς δημιουργίας»⁸. Ἡ Ἁγία Γραφή παρέχει ἀπολύτως ἱκανοποιητικὴν ἀπάντησιν εἰς ὅλα τὰ ἀνθρώπινα προβλήματα κατὰ τρόπον ἀπλοῦν καὶ σαφῆ. Ἡ διδασκαλία τῆς ἐμπνέει ὄχι μόνον τοὺς ἀπλοϊκοὺς καὶ ἀγραμμάτους, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς τοὺς μεγάλους φιλοσόφους καὶ βαθεῖς ἐπιστήμονας. Ὡς λέγει ὁ ἱ. Χρυσόστομος, «πνευματικὸς λειμὼν καὶ παράδεισος τρυφῆς ἢ τῶν θείων Γραφῶν ἐστὶν ἀνάγνωσις»⁹.

Ἀνήσυχος ὁ μεγαλοφυῆς Πασκάλ (Pascal), κλονιζόμενος εἰς τὴν πίστιν, ἐρευνᾷ μὲ πάθος ὅλα τὰ φιλοσοφικὰ συστήματα καὶ ὅλας τὰς θρησκείας. Ἐρευνᾷ πανταχοῦ, ἵνα εὑρῇ τὴν κλειδα τῆς λύσεως τῶν μεγάλων προβλημάτων. Ἡ ἔρευνα τὸν ὠδήγησεν εἰς τὴν ἀπελιψίαν. Τότε ἀκριβῶς λαμβάνει εἰς τὰς χεῖράς του τὴν Βίβλον. Τὴν μελετᾷ μὲ προσοχὴν καὶ τέλος ἐκσπᾷ εἰς τὰς «Σκέψεις του» («Pensées») εἰς τὴν λυτρωτικὴν ὁμολογίαν: «Εἰς τὸν Χριστὸν εὐρίσκεται ὅλη ἡ εὐτυχία μας, ἡ ἀρετὴ μας, ἡ ζωὴ μας, τὸ φῶς μας, ἡ ἐλπίς μας... Χωρὶς τὸ Εὐαγγέλιον, ποῦ κύριον θέμα του εἶναι ὁ Ἰησοῦς Χριστός, δὲν γνωρίζομεν τίποτε καὶ δὲν βλέπομεν τίποτε, παρὰ σκοτάδι καὶ σύγχυσι στὸν χαρακτῆρα τοῦ Θεοῦ καὶ στὴν φύσιν»¹⁰. Ὁ ἐκ τῶν μεγαλυτέρων φιλοσόφων τοῦ κόσμου Ἐμμ. Κάντ (Kant) ἔλεγε: «Τὸ μέγιστον εὐεργέτημα πρὸς τὸ ἀνθρώπινον γένος εἶναι ἡ Ἁγία Γραφή. Ὅλα τὰ βιβλία, τὰ ὁποῖα ἐμελέτησα, δὲν μοῦ ἔδωσαν τὴν παρηγορίαν, τὴν ὁποίαν μοῦ ἔδωσαν οἱ λόγοι τῆς Βίβλου». Ὁ παγκοσμίου φήμης ρώσος λογοτέχνης Ντοστογιέφσκι ἐτόνιζε: «Σοῦ συνιστῶ νὰ διαβάξῃς ὀλόκληρον τὴν Ἁγίαν Γραφήν. Καὶ θὰ εὑρῃς, ὅτι ἡ ἀνθρωπότης οὔτε ἔχει οὔτε δύναται νὰ ἀποκτήσῃ ἄλλο βιβλίον ἐξ ἴσου πολῦτιμον». Κατὰ τὸν Οὐάσσιγγκτον (G. Washington), τὸν ἰδρυτὴν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς καὶ πρῶτον πρόεδρον αὐτῶν, «πρὸ παντὸς τὸ καθαρὸν καὶ ἱλαρὸν φῶς τοῦ ἀποκεκαλυμμένου λόγου τοῦ Θεοῦ ἐπέδρασε πρὸς

7. R. A. Torrey, ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 13.

8. Ἱ. Κολιτσάρα, Ὁ ἄπειρος Θεός, Ἀθήναι 1960, σελ. 45.

9. Ποβλ. καὶ Σπ. Μπιλάλη, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 3. Περισσότερας γνώμας τοῦ ἱεροῦ Χρυσόστομου περὶ τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἴδε ἐν τῷ βιβλίῳ «Οἱ ἠθασαυροὶ τῆς Ἀγ. Γραφῆς κατὰ τὸν ἱερὸν Χρυσόστομον», Ἀθήναι 1957.

10. Σπ. Μπιλάλη, αὐτόθι, σελ. 87.

βελτίωσιν τῆς ἀνθρωπότητος καὶ ἠϋξῆσε τὰς εὐλογίας τῆς κοινω-
νίας». Κατὰ τὸν Θεόδωρον Ροϋζβελτ (Roosevelt), «σχεδὸν κάθε
ἄνθρωπος, πὺ συνέτελεσε διὰ τοῦ ἔργου τῆς ζωῆς του εἰς τὴν
συνολικὴν αὐξῆσιν τοῦ παγκοσμίου ἔργου, διὰ τὸ ὁποῖον σεμνύεται
ἡ ἀνθρωπότης, ἐστήριξε τὸ ἔργον του ἐπὶ διδαγμάτων τῆς Ἀγίας
Γραφῆς». Ὁ Φράνκλιν (Franklin), ὁ ἀμερικανὸς πολιτικὸς καὶ ἐκ
τῶν μεγαλυτέρων φυσικῶν τοῦ κόσμου, ἔλεγε: «Νέε, σὲ συμβου-
λεύω, νὰ καλλιεργήσῃς τὴν γνωριμίαν σου μετὰ τὴν Ἀγίαν Γραφήν
καὶ νὰ πιστεύῃς ἀδιστακτικῶς εἰς τὰ διδάγματα αὐτῆς. Τοῦτο ἀπο-
τελεῖ τὸ ἀσφαλὲς συμφέρον σου»¹¹.

Τὴν Βίβλον ὡς θεμέλιον τῆς πνευματικῆς προόδου βλέπουν
καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ ἀρνηταὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ. Εἶναι χαρακτηρι-
στικὸν ἐν στιγμιότυπον ἐκ τῆς ζωῆς τοῦ ἀπίστου Γάλλου συγγρα-
φέως Ντιντερώ (Diderot). Τὸν ἐπεσεκέφθη κάποτε ὁ γνωστός του
ἀκαδημαϊκὸς Μπωζέ (Beauzée) καὶ τὸν εὔρε ἀναγινώσκοντα
εἰς τὴν θυγατέρα του τὴν Ἀγίαν Γραφήν. Ὁ ἐπισκέπτης του, ὁ
ὁποῖος ἐγνώριζε τὴν ἀπιστίαν τοῦ Diderot, ἐξέφρασε τὴν ἀπορίαν
του διὰ τὸ παράδοξον αὐτὸ φαινόμενον. «Φίλε μου, ἀπήντησεν ὁ
Diderot, αὐτὴν τὴν στιγμὴν εἶμαι πατέρας. Δὲν εὐρῆκα ὡσάν
πατέρας τίποτε καλύτερον, διὰ νὰ διδάξω τὴν κόρην μου καὶ νὰ τὴν
βοηθῆσω νὰ γίνῃ μίαν ἡμέραν σεβαστὴ ὡς νέα, ἀξία σύζυγος
καὶ καλὴ μητέρα»¹². Οὕτως ὁ Diderot ὑπέγραψε, τρόπον τινά, τοὺς
λόγους τοῦ Ἀπ. Παύλου, γράφοντος πρὸς τὸν Τιμόθεον: «Ἀπὸ
βρέφους τὰ ἱερά γράμματα οἶδας τὰ δυνάμενά σε σοφίσει εἰς σω-
τηρίαν διὰ πίστεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» (Β' Τιμ. γ', 15).

Ἡ Ἀγία Γραφή εἶναι τὸ κατ' ἐξοχὴν παγκόσμιον βιβλίον.
Συμφώνως πρὸς στατιστικὴν τοῦ ἔτους 1958, ἡ Ἀγία Γραφή ἐκυ-
κλοφόρει κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο εἰς 1136 γλώσσας, ἐνῶ τὰ ἔργα τῶν
κλασσικῶν συγγραφέων κυκλοφοροῦν τὸ πολὺ εἰς 25 γλώσσας.
Ἐνῶ τῶν μεγαλυτέρων συγγραφέων τὰ βιβλία κυκλοφοροῦν κατ'
ἔτος εἰς 2-3 ἑκατομμύρια ἀντιτύπων, ἡ Ἀγία Γραφή κυκλοφορεῖ
κατ' ἔτος εἰς 25.000.000 ἐντιτύπων. Εἰς αὐτὴν τὴν Ἰαπωνίαν κατὰ
τὸ ἔτος 1950 ἐπωλήθησαν 3.000.000 ἀντιτύπων τῆς Ἀγίας
Γραφῆς¹³.

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐπιτρέπει τὴν ἐλευθέραν χρῆσιν
τῆς Ἀγίας Γραφῆς καὶ συνιστᾷ τὴν ἀνάγνωσιν ταύτης ὡς καθῆ-

11. «Οἱ μεγάλοι ἄνδρες περὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ», ἔκδοσις β'. Βιβλιο-
θήκη Ἀκαδημαϊκοῦ Κοινωνικοῦ Συνδέσμου, ἀριθ. 5, Ἀθῆναι 1939, σελ.
41-54, ἐνθα εὐρίσκονται καὶ πολλὰ ἄλλα περὶ τῆς ἁγίας Γραφῆς γνῶμαι
μεγάλων ἀνδρῶν.

12. Σπ. Μ π ι λ ἄ λ η, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 196.

13. Ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 65-68.

κον. Ὁ Σωτὴρ συνιστᾷ νὰ ἐρευνῶμεν τὰς Γραφὰς (Ἰωάν. ε' 39). Ὁ Παῦλος ἔγραφε: «Πρόσεχε τῇ ἀναγνώσει» (Τιμ. δ', 13). Ὁ ψαλμωδὸς ἔλεγεν ἐνθουσιασμένος: «Ὡς γλυκέα τῷ λάρυγγί μου τὰ λόγια σου, ὑπὲρ μέλι τῷ στόματί μου... Λύχνος τοῖς ποσὶ μου ὁ νόμος σου καὶ φῶς ταῖς τρίβοις μου». (Ψαλμ. ριγ', 103, 105). Κατὰ τὸν Ἰωάννην Δαμασκηνόν, «κάλλιστον καὶ ψυχωφελέστατον ἐρευνᾶν τὰς θείας Γραφὰς. Ὡσπερ γὰρ δένδρον παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων πεφυτευμένον, οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ, τῇ θείᾳ ἀρδευομένη Γραφῇ, πιαίνεται καὶ καρπὸν ὄριμον δίδωσι πίστιν ὀρθόδοξον, καὶ ἀειθαλέσι τοῖς φύλλοις, ταῖς θεαρέστοις, φημί, ὠραῖζεται πράξεισι... Κρούσωμεν τοίνυν εἰς τὸν κάλλιστον παράδεισον τῶν Γραφῶν, τὸν εὐώδη, τὸν γλυκύτατον, τὸν ὠραϊότατον, τὸν παντοίοις τῶν νοερῶν θεοφόρων ὀρνέων κελαδήμασι περιηχοῦντα ἡμῶν τὰ ὄτα, τὸν ἀπτόμενον ἡμῶν τῆς καρδίας καὶ λυπουμένην μὲν παρακαλοῦντα, θυμουμένην δὲ κατευνάζοντα, καὶ χαρᾶς αἰδίου ἐμπιπλῶντα, τὸν ἐπιβιβάζοντα ἡμῶν τὴν διάνοιαν ἐπὶ τὰ χρυσαυγῇ μετὰφρενα τῆς θείας Περιστεραῶς καὶ ὑπερλαμπρα, καὶ ταῖς φανωτάταις αὐτῆς πτέρυξι πρὸς τὸν Μονογενῆ Υἱὸν καὶ κληρονόμον τοῦ φυτουργοῦ τοῦ νοητοῦ ἀμπελῶνος ἀνάγοντα, καὶ δι' Αὐτοῦ τῷ Πατρὶ τῶν φῶτων προσάγοντα. Ἄλλὰ μὴ παρέργως κρούσωμεν, προθύμως δὲ μᾶλλον καὶ ἐπιμόνως. Μὴ ἐκκακῆσωμεν κρούοντες. Οὕτω γὰρ ἡμῖν ἀνοιγήσεται»¹⁴.

Ὁ χριστιανός, εἴτε κληρικὸς εἴτε λαϊκός, δὲν πρέπει νὰ μελετᾷ τὴν Βίβλον, ὡς μελετᾷ αὐτὴν ὁ γλωσσολόγος, ὁ κριτικὸς, ὁ νομοθέτης, ὁ φιλόλογος, ὁ λαογράφος, ὁ θύραθεν ἱστορικός, ἀλλὰ θὰ εἰσέλθῃ διὰ τῆς μελέτης ἐντὸς αὐτῆς, ὡς εἰς ναὸν προσκυνητῆς, θὰ τηρήσῃ στάσιν γονυπετῆ, θὰ τείνῃ τὸ οὖς μετ' εὐλαβείας καὶ θὰ ἀκούσῃ τὸν Θεὸν ἀπὸ τῶν σελίδων αὐτῆς λαλοῦντα πρὸς οἰκοδομήν, ἀγιασμόν καὶ παραμυθίαν ἑαυτοῦ¹⁵.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητῆς Πανεπιστημίου

14. Δαμασκηνοῦ, Ὁρθ. πίστ. Δ' 17, Migne E. Π. τόμ. 94, 1176. Κ. Καλλινίκου, Τὰ θεμέλια τῆς πίστεως, Ἀλεξάνδρεια 1924, σελ. 292-293.

15. Κ. Καλλινίκου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 293-294.

Παρακαλοῦνται οἱ ἀποστέλλοντες ταχ. ἐπιταγὰς πρὸς τὰ περιοδικὰ «Ἐκκλησία», «Θεολογία» καὶ «Ἐφημέριος», ὅπως σημειώσιν ἐπ' αὐτῶν τὴν αἰτίαν τῆς ἀποστολῆς.

Α Δ Ε Λ Φ Ι Κ Α Γ Ρ Α Μ Μ Α Τ Α

Ἀγαπητέ μου ἐν Χριστῷ ἀδελφέ,

Ἐφ' ὅσον οἱ πιστοὶ παραμένουν ἀκόμη στὴν Ἐκκλησία ἀσφαλῶς θὰ ζητοῦν νὰ μετέχουν τῶν ἁγιασμάτων τῆς. Λέγω, ἐφ' ὅσον παραμένουν κοντὰ στὴν Ἐκκλησία, διότι δυστυχῶς, ὁ ὀρθόδοξος Χριστιανικὸς κόσμος ὑφίσταται συνεχῶς πλήγματα ἐκ μέρους τοῦ ὕλισμοῦ, τοῦ Κομμουνισμοῦ καὶ τοῦ πολυμῆρφου ὀρθολογισμοῦ καὶ τῶν αἱρέσεων, ἐν ὀνόματι, δῆθεν τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως. Δὲν εἴμεθα κι' ἐμεῖς ἀνένοχοι γιὰ τὸ μεγάλο κακὸ ποὺ γίνεται στὸν τόπο μας εἰς βάρος τῆς θειοτάτης μας πίστεως. Λοιπὸν θὰ σὲ καλέσουν νὰ τελήσης Μυστήρια, ἁγιασμούς, διαβάσματα, παρακλήσεις, θὰ ζητήσουν οἱ ἄνθρωποι τοῦ Χριστοῦ, τέλος πάντων, μὲ τὰ μέσα τῆς Ἐκκλησίας μας τὴ σωτηριώδη Χάρι ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν καὶ τῶν περιπτώσεων. Δὲν ἔχεις ἀνάγκη φυσικὰ ἀπὸ συμβουλές ἀν πραγματικὰ πιστεύης κι' ἔχης φόβο Θεοῦ μέσα σου ποὺ θὰ ὀδηγήσῃ πὺς πρέπει νὰ κάμῃς τὸ καθῆκόν σου. Λυποῦμαι μονάχα ποὺ θὰ σοῦ εἴπω πὺς τὰ τελευταῖα χρόνια αὐτὸ τὸ καθῆκον τοῦ Ἱερέως στηρίζεται ἐπάνω στοὺς ὕλικους ὑπολογισμούς καὶ σταθμίζεται μὲ τὴν κοινωνικὴ θέσι καὶ τὴν οἰκονομικὴ κατάστασι τοῦ πιστοῦ ποὺ καλεῖ τὸν Ἱερέα. Καὶ ἐξηγοῦμαι: Ὅταν ἓνας φτωχὸς καλέσῃ τὸν παπᾶ γιὰ μιὰ ἱεροτελεστία δὲν ὑπάρχει αὐτὸς ὁ ζῆλος κι' αὐτὴ ἡ προθυμία ποὺ ὑπάρχει στὴν κλῆσι του ἀπὸ ἓνα πλούσιο καὶ κοινωνικῶς εὐκατάστατο. Δὲν συμβαίνει σ' ὅλους; Στους πλείστους. Ρωτᾶτε ὅλοι σεῖς ποὺ διαβάσετε τὴ συνείδησί σας. Πηγαίνετε στὸ καθῆκόν σας μὲ τὸ ἴδιο κέφι, μὲ τὴν ἴδια ὄρεξι, μὲ τὴν ἴδια χαρὰ σὲ φτωχὸς καὶ σὲ πλουσίους; Δείχετε τὴν ἴδια διάθεσι ἀπέναντι τῶν δύο αὐτῶν κατηγοριῶν; Εἶναι θέμα πνευματικὸ αὐτὸ καὶ εἶσθε Ἱερεῖς. Καὶ λειτουργεῖτε τὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα τοῦ Κυρίου. Καὶ κοινωνεῖτε τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων. Σᾶς ἐρωτῶ: Τὸ ἴδιο θὰ αἰσθανθῆτε ὅταν σᾶς καλέσῃ ὁ φτωχὸς γιὰ νὰ βαπτίσετε τὸ παιδί του, νὰ τὸν παντρέψετε, νὰ τὸν ἁγιάσετε, τέλος πάντων, ἢ νὰ θάψετε τὸ νεκρὸ του, καὶ τὸ ἴδιο ὅταν σᾶς καλέσῃ ἓνας ποὺ ξέρατε πολὺ καλὰ πὺς κρατιέται γερὰ ἀπὸ χρήματα; Ἀμφιβάλλω. Ἀδελφέ, ὀρισμένοι ἀπὸ μᾶς ἔγιναν καὶ γίνονται αἰτία μεγάλου σκανδάλου. Ἡ διάκρισις γίνεται φανερὴ σ' ὅλα. Ἄν καταλάβουν πολλοὶ πὺς ὑπάρχει βεβαιότης γενναίας ἀμοιβῆς, τότε τρέχουν, στολίζονται, εἶναι γλυκομίλητοι, εὐγενικώτατοι, γελοῦν καὶ τ' αὐτιά τους ἀκόμη στὴν ἱεροπραξία. Καὶ μόνον αὐτό; Τὴν κάνουν ἀργά, καθαρὰ, ξάστερα, χρησιμοποιοῦν πολὺ λιβάνι καὶ μοσχοβολη-

μένο, λαμπάδες, ηλεκτρικά, όπου υπάρχουν, δείχνουν τέλος πάντων ένα ενδιαφέρον που σκλαβώνει. Μεγάλη ζωντάνια μπροστά στα κουδουνίσματα του μαμωνᾶ. Ίερεις με νεφρά, με ρευματισμούς, φορτωμένοι από βαρεία χρόνια, τρέχουν βρέχει δὲ βρέχει, χιονίζει δὲ χιονίζει, εὐθύς σὰν κληθοῦν γιὰ μιὰ ιεροπραξία, ἀναισθητοποιοῦν τὰ πάντα καὶ νοιώθουν μιὰ νεανική σφριγηλότητα, ὅταν λαλήσῃ πλουσιῶς ὁ μαμωνᾶς. Ἄν ὅμως ἀντιληφθοῦν πὼς ὑπάρχει φτωχολογία, παρουσιάζουν ἐκδηλῆ τὴ δυσαρέσκειά τους καὶ πηγαίνουν μονάχα γιὰτι εἶναι ὑποχρεωμένοι καὶ γιὰτι φοβοῦνται τὴ τιμωρία ἀπὸ τὸ Δεσπότη καὶ ὄχι ἀπὸ τὸ Θεό. Οἱ τέτοι οἱ τύποι ἂν δὲν ἐφοβοῦντο κυρώσεις θάφιναν τὸν κοσμάκη ἀθαφτον καὶ θά τὸν ἔτρωγαν τὰ ὄρνια. Γιατί; Γιατί δὲν θάβγαινε ὁ «κόπος» τους, ὅπως αὐτοὶ ἤθελαν. Ἄλλὰ τὸ κακὸ δὲν σταματάει ἐδῶ. Ὅπως ξέρομε ὅλα τὰ Μυστήρια καὶ αἱ ιεροπραξίαι ἐγίνοντο καὶ πρέπει νὰ γίνωνται δωρεάν. Ἐντελῶς δωρεάν, διότι ἡ τυχὸν ἀπαιτήσις χρημάτων εἶναι κατηραμένη σιμωνία. Διὰ τῶν Μυστηρίων καὶ ἄλλων ἀγιαστικῶν μέσων μεταδίδεται ἡ ἄπρατος Χάρις τοῦ Θεοῦ. Εἶναι δὲ καὶ φρικτὸν νὰ τὸ σκεφθῆ κανεὶς πὼς ὑπάρχουν ἱερεῖς ποὺ πωλοῦν τὴν Χάρι τοῦ ἀπέρρυσεν ἀπὸ τὸν σταυρικὸ θάνατο τοῦ Κυρίου. Ἡ βλασφημία αὕτη εἶναι ἀσυγχώρητος, γιὰτι γίνεται πώλησις τοῦ ἀτιμήτου, τοῦ Σώματος καὶ τοῦ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ. Ὅταν ὁ Κύριος (Ματθ. ι, 8.) ἔλεγε στοὺς μαθητάς του, ἀφοῦ τοὺς ὥπλισε μὲ θαυματουργικὴ δύναμι ἀσθενοῦντας θεραπεύετε, λεπρούς καθαρίζετε, νεκροὺς ἐγείρετε, δαιμόνια ἐκβάλλετε, δωρεάν ἐλάβετε, δωρεάν δότε) ὑπῆρξε σαφές.

Δὲν ἐχορήγησε τὴ δύναμί του γιὰ ν' ἀποζήσουν ἀπ' αὕτη. Τοὺς εἶπε: Ὅπως ἐγὼ δὲν πούλησα τὴ Χάρι μου σὲ σᾶς, ἀλλὰ τὴν ἐχορήγησα δωρεάν, ἔτσι καὶ σεῖς δωρεάν νὰ τὴν διαθέτετε σ' ἐκείνους πᾶχουν ἀνάγκη. Δεδομένου δὲ ὅτι ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ δὲν ξέφυγεν ἀπὸ τὴν ἀποστολικὴ τῆς παράδοσι καὶ διαδοχῆ, κρατεῖ τὰ πάντα δογματικῶς καὶ ἐπισήμως ἀπαρασάλευτα, ὅπως τὰ παρέλαβε ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους, ἐπομένως καὶ ἀπὸ τὸν Κύριον. Μιὰ ἀπόπειρα σατανικὴ τοῦ Σίμωνος Μάγου, πρὸς ἀγορὰν τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ, ἐπατάχθη σκληρῶς διὰ θανάτου. Αὐτὸς ἠθέλησε νὰ ἀγοράσῃ ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους τὴν θαυματουργικὴν Χάριν τοῦ Θεοῦ μὲ τὸ σκοπὸ νὰ τὴν ἐμπορευθῆ: «Δότε κάμοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην» εἶπε «ἵνα ὅ ἐὰν ἐπιθῶ τὰς χεῖρας λαμβάνει πνεῦμα ἅγιον». «Καὶ ὁ Ἀπόστολος Πέτρος τοῦ ἀπήντησε πλήρης ἱερᾶς ἀγανακτήσεως». «Τὸ ἀργῦριόν σου σὺν σοὶ εἶη εἰς ἀπώλειαν, ὅτι τὴν δωρεάν τοῦ Θεοῦ ἐνόμισας διὰ χρημάτων κτᾶσθαι. Οὐκ ἔστι σοι μερίς, ὁ δὲ κλῆρος ἐν τῷ λόγῳ

τούτω ἡ γὰρ καρδιά σου οὐκ ἔστι εὐθεῖα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ....» (Πράξ. η', 19-25). Τί σημαίνουν ἀδελφέ μου τὰ λόγια αὐτά; Καὶ πὼς τάχα χαρακτηρίζουμε σιμωνία τὴ χειροτονία ἐνὸς Κληρικοῦ ἀπὸ τὸ Δεσπότη μὲ χρήματα, καὶ δὲν εἶναι σιμωνία ἡ ἀπαιτήσεις χρημάτων σὲ κάθε μας ἀγιαστικὴ πρᾶξι ἀπ' τοὺς πιστοὺς; Πτωχοὺς ἢ πλουσίους. Ὑπάρχουν μάλιστα Ἱερεῖς ποὺ ἀπαιτοῦν χρήματα κατὰ τὴν μετάδοσι τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων, ἐναντίον τῶν ὁποίων βάλλει ὁ Κ'. Κανὼν τῆς ἐν Τρούλφῳ ΣΤ'. Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἡ ὁποία τονίζει: «ἡ δὲ γὰρ πεπραμένη Χάρις, οὐδὲ χρήμασι τὸν ἀγιασμὸν τοῦ Πνεύματος μεταδίδομεν, ἀλλὰ τοῖς ἁγίοις τῶν δώρων μεταδοτέον» καὶ ἀναφέρει ὡς κακουργίαν τοῦ Σίμωνος Μάγου. Ἄξιος, βέβαια, ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ (Ματθ. ι', 10), ἀλλὰ τοῦτο ἐναπομένει στὴ διάθεσι τῶν Χριστιανῶν μας, ὅπως ἔδειχναν καταξάστερα τὰ πράγματα πρὶν ὁ Ἱερεὺς γίνῃ μισθωτὸς τοῦ Κράτους διὰ τὴν ὑπηρετήσῃ τὴν Ἐκκλησίαν, τὰ λογικὰ του πρόβατα, τὰ πνευματικὰ του παιδιὰ, τὰ ὁποῖα ὁ Ἱερεὺς σκανδαλίζει μὲ τοὺς διαπληκτισμούς του γύρω ἀπὸ τὸν μαμωνᾶν. Γιατί δὲν πρόκειται ἐδῶ περὶ τῶν λεγομένων «τυχερῶν», ἀλλὰ περὶ κομμένης «ταρίφας» ἐκ τῶν προτέρων προσχεδιασμένης καὶ πολλοὶ ἀναγκάζουν τοὺς πιστοὺς νὰ τὴν ἐξοφλοῦν. Τὰ «τυχερά» λέγονται «τυχερά» διότι ἀπλούστατα στηρίζονται στὴν ἀνεξακριβωτὴ διάθεσι τῶν πιστῶν ποὺ δέχονται τὴ δωρεὰ τοῦ Θεοῦ. Πῶς μπορεῖ νὰ τὰ ὀνομάσῃ σήμερα κανεὶς αὐτὰ «τυχερά» τὴ στιγμὴ ποὺ ὁ Ἱερεὺς ἐκ τῶν προτέρων γνωρίζει τί θὰ εἰσπράξῃ; Γιατί, ἂν συμβῆ νὰ δοθοῦν λιγώτερα, τότε ἔχουμε ἐκδηλώσεις δυσαρσεκειας, μουρμούρες, καὶ πολλάκις πικρὰς παρατηρήσεις, ἂν ὄχι βρισιές, κατ' ἐκεῖνου ποὺ ἔδωσε λίγα. Καὶ γνωρίζεις ἀδελφέ τὰς συνεπειὰς τῆς διαγωγῆς αὐτῆς τοῦ Ἱερέως, τὰ ρήγματα ποὺ προκαλοῦνται στὶς ψυχές, ἀλλὰ καὶ τὶ ἀφορμὲς ποὺ βρίσκουν οἱ ἄπιστοι καὶ οἱ αἰρετικοὶ γιὰ νὰ κατηγορήσουν τὴν ὀρθοδοξία μας. Σ' ἐκάλεσαν; Πήγαινε μὲ προθυμία, ἐκτέλεσε πιστὰ τὸ καθῆκόν σου, εὐσυνείδητα, καὶ φύγε, φύγε μὴ κυττᾶς στὰ χέρια τὸν Χριστιανὸ ποὺ ἁγιασες. Μὴ τοῦ δίνεις νὰ καταλάβῃ πὼς δὲν θὰ ξεκολλήσῃς ἀπὸ κοντὰ του ἂν δὲν πάρῃς στὰ χέρια σου τὸν παρᾶ. Ἄν προφθάσῃ νὰ σοῦ δώσῃ ὅ,τι προαιρεῖται, μὴ τὸ προσέχεις. Πήγαινε στὸ σπιτάκι σου, κι' ὅ,τι ἐλεύθερα σοῦ δώσῃ ὁ πιστός, στῶ δωσε μ' εὐχαρίστησι γιατί σ' ἐκούρασε νὰ τὸν ἀγιάσῃς. Γιατί, ἀδελφέ μου, νὰ κατεβαίνουμε τὰ σκαλωπάτια τῆς Ἱερατικῆς μας ἐπὶ τέλους ἀξιοπρεπείας; Γιατί νὰ δίνουμε ὑλικὸ στὸν πειρασμό; Γιατί νὰ γογγύζουν ἐξ αἰτίας μας, τὰ λογικὰ μας πρόβατα καὶ νὰ νομίζουν πὼς τὰ ποιμαίνουμε «ἀναγκαστικῶς»; Γιατί νὰ

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ «ΦΙΛΟΘΕΟΝ ΑΔΟΛΕΣΧΙΑΝ»

ΤΟΥ ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΗ

ΕΠΙΣΤΑΣΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΓΕΝΕΣΙΝ

Ὁ φρόνιμος καὶ θεοφοβούμενος ἄνθρωπος καὶ στὸ Θεὸ
ἐλπίζει, μὰ κι' ὁ ἴδιος φροντίζει προνοητικά.

Γυρίζοντας ὁ Ἰακώβ ἀπὸ τὴν πολύχρονη παραμονὴ
του κοντὰ στὸ Λάβαν στὴ γῆ πού τὸν ἐγέννησε, συλλο-
γίζεται τὴν παλαιὰν ἔχθρα τοῦ ἀδελφοῦ του Ἡσαῦ.
Κι' ἐπειδὴ βάζει στὸ νοῦ του τὸν κίνδυνο πού θὰ δια-
διατρέξῃ, μεταχειρίζεται ὅλα τὰ μέσα πού ταιριάζουν
στὴν περίστασι καὶ πού θὰ συντελέσουν, γιὰ νὰ προφυ-
λαχθῇ καὶ νὰ σωθῇ κι' αὐτὸς καὶ ὅλοι οἱ δικοὶ του.

Καὶ βέβαια, ἐπάνω ἀπ' ὅλα, προσφεύγει στὸ Θεό,
γιατὶ ξέρεي καλά, ὅτι στὸν Κύριον ἀνήκει ἡ ζωὴ μας.
Ἄλλὰ δὲν τὸ νομίζει λογικόν, τὸ νὰ παραμελήσῃ κάθε
προφυλακτικὸ μέτρο πού ὑπαγορεύει ἡ φρόνησι στὸν
ἄνθρωπο, πού εἶναι τοῦ Θεοῦ. Καὶ πάλιν ὅμως δὲν
ἐπαναπαύεται ἀποκλειστικά ἐπάνω στὴ βοήθεια τοῦ
ἀνθρώπινου μυαλοῦ, ἀλλὰ στηρίζει κυρίως τὴν ἐλπίδα
τῆς σωτηρίας του στὴ βοήθεια τοῦ Ὑψίστου. Καὶ τὸ
ἓνα τὸ φροντίζει καὶ τὸ ἄλλο δὲν τὸ παραμελεῖ. Καὶ
στὰ ἀνθρώπινα μέσα καταφεύγει καὶ πράττει τὸ κατὰ

ὑπάρχη στὴν καρδιὰ τῶν ἀπλοϊκῶν αὐτῶν ἀνθρώπων πικρία καὶ
νὰ λένε μέσα τους «Ἄχ παπᾶ μου! Μ' ἐκόλασες!...» Ἐνας Ἰε-
ρεὺς κάποτε τότε πού τὰ τάλληρα ἦσαν χάρτινα, ἔκαμε μιὰ πα-
ράκλησι γιὰ τὸ παιδί μιᾶς φτωχῆς Χριστιανούλας ποῦταν ἄρρω-
στο. Ἡ Χριστιανὴ ἔδωσε στὸν παπᾶ ἓνα χάρτινο τάλληρο. Ὅχι
βέβαια κατοχικό. Κι' ὁ παπᾶς σὰν τὸ πῆρε στὰ χέρια του ὤρ-
γίστηκε τόσο ὥστε τὸ ἐκομμάτιασε μπροστά της καὶ μπροστά
στὰ μάτια ἄλλων καὶ τὸ πέταξε στὸ μαγγάλι!... Βρὲ τὸν πλεο-
νέχτη! Βρὲ τὸν ἄπονο! Φώναζεν ὁ κόσμος...

*Ακου τὴ συνέχεια τώρα.

Μὲ ἀγάπη Χριστοῦ Χ.

δύναμην. Καὶ στή βοήθεια τοῦ Θεοῦ ἀποβλέπει κι' ἐπικαλεῖται τὴν ἐνίσχυσή του ἀπὸ ψηλά.

Καὶ πρῶτα πρῶτα, βλέπει «ἐνὰ τοῦ φανερόνεται ἡ βοήθεια τοῦ Θεοῦ καὶ στὸ δρόμο του τὸν συναπάντησαν ἄγγελοί του» (Γεν. λβ') ἐπῆρε λοιπὸν θάρρος καὶ οἱ ἐλπίδες του στὸ Θεὸ ἐδυνάμωσαν. "Αχ! λέει· ὁ Θεὸς θὰ βοηθήσῃ τὸν δοῦλό του! Θὰ μὲ συμπαρασταθῇ! Καὶ θὰ μὲ προφυλάξῃ! Καὶ θὰ μὲ περιφρουρήσῃ! «Αὐτὸ ποῦ ἐγέννηκε, ἦτανε φανέρωμα τῆς προστασίας τοῦ Θεοῦ»!

Δὲν στέκεται ὅμως στὸ σημεῖον αὐτό· οὔτε ἀναπαύεται ἐπάνω μόνο στὴν ἐλπίδα αὐτήν, παραμελώντας καθετὶ ἄλλο καὶ ἡσυχάζοντας. "Οχι! δὲν τὸ κάνει αὐτό· ἀλλὰ παίρνει ἐπάνω του τὴν ἔγνοια εἰς τὴν εὐθύνη τῆς σωτηρίας του. Καὶ πρῶτα πρῶτα, ἔστειλεν ἀγγελιαφόρους στὸν ἀδελφὸ του Ἡσαῦ, «ποῦ ἔμενε στὴ Σηεῖρ, ποῦ βρίσκεται στὴν περιφέρεια τῆς Ἐδώμ» (Γεν. λβ', 3) καὶ παρήγγειλε νὰ εἰποῦνε, μὲ ταπεινώση, στὸν ἀδελφὸ του Ἡσαῦ αὐτὰ τὰ λόγια· «Ὁ δοῦλός σου Ἰακώβ ἔζησεν ὡς τώρα ξενητεμένος· καὶ ὕστερα ἀπὸ τόσα καὶ τόσα χρόνια ξαναγυρίζει σήμερα· καὶ ξαναγυρίζει εὐτυχισμένος καὶ πλούσιος· μὲ ποίμνια καὶ μὲ ζωντανὰ πολλὰ· καὶ μὲ δούλους καὶ μὲ δοῦλες· καὶ μὲ ἀγόρια καὶ μὲ κόρες ποῦ ὁ Θεὸς τοῦ ἐχάρισε· Αὐτὸς ὅμως δὲν τολμᾷ, κι' οὔτ' ἓνα βῆμα δὲν προχωρεῖ, γιὰ νὰ μπῆ στὴ γῆ ποῦ τὸν ἐγέννησε· ἂν δὲν τὸ ἀναφέρῃ προτῆτερα σὲ σένα τὸν Κύριό του· κι' ἂν δὲν ἀρῆ προηγουμένως τὴν ἄδειά σου» (Γεν. λβ' 4-5).

"Ἐπειτα καὶ ὕστερα ἀπ' αὐτό, σὰν ἔμαθε ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους του ποῦ ἐγύρισαν, πῶς ὁ Ἡσαῦ ξεκίνησε κι' ἔρχεται πρὸς αὐτόν, μὲ συνοδεία τετρακοσίων ἀνδρῶν καταφοβήθηκε καὶ δὲν ἤξερε τί νὰ κάνῃ. Δὲν τᾶχασεν ὅμως· ἀλλὰ ὠπλίσθηκεν μὲ πνεῦμα ἀνδρείας καὶ μεταχειριζόμενος μέτρα φρόνιμα καὶ σύμφωνα μὲ τὴ δύσκο-

λη περίσταση, ἐφρόντισε, ὅσο μπορούσε καλύτερα κι' ὅσο τοῦ ἐπέτρεπεν ὁ καιρός, γιὰ τὴ σωτηρία του. Ἐμοίρασεν λοιπὸν σὲ διάφορα μέρη τοὺς ἀνθρώπους του καὶ τὰ ζῶα του· κι' ἀνάμεσά τους ἔβαλε διάφορα ἐμπόδια· κι' ἀφῆκεν ἀρκετὴν ἀπόσταση ἀνάμεσα στὰ διάφορα μέρη. Γιατὶ ἐσυλλογίσθηκεν. "Ἄν τυχὸν μοῦ ἐπιτεθῆ ὁ ἀδελφός μου Ἡσαῦ καὶ σπάσῃ τὴν πρώτην παρεμβολήν, ἐγὼ θάχω καιρὸ νὰ καταφύγω σ' ἄλλη· καὶ νὰ προφυλαχθῶ σ' αὐτή, μὲ τὶς γυναῖκες μου καὶ μὲ τὰ παιδιὰ μου καὶ μ' ὅσους καὶ μ' ὅσες θὰ μ' ἀπομείνουνε· καὶ θὰ σώσω ἔτσι τὸ καλύτερο μέρος ἀπὸ τὴν περιουσίαν μου· γιατί ἡ μισὴ καταστροφή εἶναι πάντα πολὺ προτιμότερη ἀπὸ τὴν καθολικὴν πανωλεθρίαν. "Ὅταν κανεὶς βρεθῆ στὴν ἀνάγκη, τὸ μὴ χειρότερο κακό, εἶναι πάντα καὶ πάντα καὶ τὸ προτιμότερο..

"Ἔτσι βλέπομε πὼς ὁ Ἰακώβ τὸ πρῶτο ποῦ ἔκαμε ἦτανε, τὸ ν' ἀναθέσῃ τὶς ἐλπίδες του στὸ Θεό. Δεύτερον, πὼς ἔστρεψε τὴν προσοχὴν του καὶ τὴν πρόνοιάν του, στὸ νὰ προπαρασκευάσῃ μὲ σύνεση τὰ μελλούμενα. Καὶ τρίτο, πὼς ξαναγύρισε πάλιν, μὲ πίστη, πρὸς τὸν Θεό, ποῦ αὐτὸς εἶναι ἡ πηγὴ ὅλων τῶν καλῶν μας στοχασμῶν κι' ὅλων τῶν πραγμάτων· κι' ὅλων μας τῶν ἔργων· γιατί αὐτὸς εἶναι ἡ ἀρχή, καὶ τὸ μέσον, καὶ τὸ τέλος.

"Ἦψωσε λοιπὸν τὸν νοῦν του σὲ προσευχὴν καὶ εἶπε στὴν προσευχὴν του αὐτὴν «Ὁ Θεὸς τοῦ πατέρα μου τοῦ Ἀβραάμ· καὶ ὁ Θεὸς τοῦ πατέρα μου τοῦ Ἰσαάκ» (Γεν. λβ', 9) Σὺ μοῦ εἶπες νὰ ἐπιστρέψω στὴ γῆ ποῦ μ' ἐγέννησε, κι' ὅτι θὰ μὲ βοηθήσῃς. Κι' ὅπως ὑπάκουσα, Κύριε μου, μὲ ἀπόλυτη πίστη στὸ πρόσταγμα σου, ἔτσι περιμένω τώρα, μὲ βέβαιη προσδοκία, τὴ βοήθειάν σου καὶ τὴν ἀντιληψὴν Σου. Τί ἤμουνα ἐγὼ, Κύριέ μου, ὅταν ἐφυγα ἀπὸ τὴ γῆ μου κι' ἀπομακρύνθηκα ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς μου; Ἐνας φτωχός, καὶ ταπεινός καὶ ἀδύνατος ἄνθρωπος· καὶ μὲ τὸ ραβδί μου μονάχα αὐτὸ

ἐπέρασα τὸν Ἰορδάνη. Καὶ τώρα, νὰ πού γυρίζω, μὲ τὴ βοήθειά σου καὶ μὲ τὴ χάρη Σου, πλούσιος κι' εὐτυχισμένος. Ἐμεγάλωσε τώρα ἡ φαμίλλια μου· ἐπλήθυναν οἱ ἄνθρωποι μου· ἡ περιουσία μου ἐπολλαπλασιάσθηκε. Καὶ νὰ οἱ ἄνθρωποι μου καὶ τ' ἀγαθά μου ὅλα ἀπλώνονται μέσα στὰ δυὸ αὐτὰ περιφράγματα. «Βρίσκομαι τώρα μέσα σὲ δύο παρεμβολές» (Γεν. λβ' 10).

Βλέπω πὼς ἀρχίζει νὰ πραγματοποιῆται ἡ ὑπόσχεσή σου· πού σύμφωνα μ' αὐτὴ θὰ πολλαπλασιασθῇ ἡ γενηά μου σὰν τὴν ἄμμο τῆς θάλασσας καὶ σὰν τ' ἄστρα τ' οὐρανοῦ. Ἀληθινὸς εἶσαι, Κύριε μου· καταξιώσέ με, νὰ ἰδῶ καὶ τὸ τέλος καὶ λύτρωσε με ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ ἀδελφοῦ μου. «Ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ Ἡσαῦ· γιατί φοβοῦμαι μήπως ἔλθῃ καὶ μὲ κτυπήσῃ» (Γεν. λβ' 11).

Ἔτσι, ἀφοῦ, γεμᾶτος ἀπὸ πίστη καὶ ἀπὸ πεποίθηση, κατέφυγε γιὰ δεύτερη φορὰ στὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο πάλι, ἐπῆρε τὰ μέτρα πού ἔπρεπε νὰ πάρῃ, σὰν φρόνιμος ἄνθρωπος. Ἀπὸ ὅλα τὰ εἶδη τῶν ζώων πού εἶχε, ἔβγαλεν ἓνα μερίδιο, καὶ τᾶστειλε δῶρα στὸν ἀδελφό του. Καὶ ἀπὸ κάθε εἶδος συνεχέντρωσε ἓνα ξεχωριστὸ ποίμνιο καὶ τᾶστειλε, τὸ ἓνα πίσω ἀπὸ τὸ ἄλλο καὶ σὲ χωριστὰ διαστήματα. Καὶ παράγγειλε ἰδιαιτέρως καὶ στὸν πρῶτο καὶ στὸ δεύτερο καὶ στὸν τρίτο πού ὀδηγοῦσαν τὰ ποίμνια αὐτά, ὅταν ὁ καθένας τους θὰ συναντήσῃ τὸν Ἡσαῦ, νὰ τοῦ εἰπῇ «Αὐτὰ εἶναι δῶρα, πού ὁ δοῦλος Ἰακώβ τὰ στέλνει πρὸς ἑσένα τὸν Κύριό του· κι' αὐτὸς θάλλῃ μὲ τὴν ἀδειά σου κατόπιν. «Ἐσυλλογίσθηκε καὶ εἶπε· θὰ τὸν ἐξιλιώσω, μὲ τὰ δῶρα πού θὰ τοῦ στείλω προτῆτερα... καὶ ὕστερα θὰ συναντηθοῦμε καὶ πρόσωπο μὲ πρόσωπο. καὶ ἴσως ἔτσι μαλακώσῃ ἡ γνώμη του καὶ θὰ μὲ δεχθῇ» (Γεν. λβ', 20) Ἴδου ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, πού ἦτανε καὶ πιστὸς καὶ συνετός! Καὶ στὸν Θεὸν ἐλπίζει καὶ τὸν ἄνθρωπο περιποιεῖται· καὶ στὴν ἐξ ὕψους βοήθεια ἀνατρέχει, ἀλλὰ καὶ δὲν ξεχνᾷ νὰ οἰκονομήσῃ κι' ἐδῶ

τὰ πράγματα προνοητικά καὶ μὲ σύνεση! Ἐπικαλεῖται τὴν θείαν ἀντίληψη καὶ συνδρομή· μὰ καὶ δὲν ἀμελεῖ νὰ κάμῃ κι' αὐτός, ὅτι περνᾷ ἀπὸ τὸ χέρι του καὶ νὰ συνεργήσῃ. Κι' αὐτὴν τὴν ἀλήθεια τὴν ἐγνώρισαν κι' αὐτοὶ ἀκόμη οἱ εἰδωλολάτρες, πού ἦτανε ἡ ψυχὴ τους σκοτισμένη ἀπὸ τὴν ἀσέβεια καὶ τὴν εἶχανε κάμει παροιμία: «Σὺν Ἀθηναῖ καὶ χεῖρα κίνει».

Οἱ πληγὲς ἀπὸ τοὺς δικούς μας εἶναι πολὺ φοβερῶτερες.

Σωστὴ εἶναι ἡ γνώμη τοῦ παλαιοῦ ἀβδηρίτη φιλοσόφου Δημόκριτου, πού εἶπεν, πὼς «ἡ ἔχθρα τῶν συγγενῶν εἶναι πολὺ φοβερῶτερη ἀπὸ τὴν ἔχθρα τῶν ξένων».

Γι' αὐτὸ καὶ κατετάραξε τὸν ὑπομονετικώτατον Ἰακώβ ἡ ἀπάντησις πού τοῦδωσε ὁ ἀδελφός του καὶ διώκτης του Ἡσαῦ. Καὶ ἡ περισσώτερη ταραχὴ ἀφορμὴν εἶχε τὸ ὅτι αὐτός πού τὸν κατάτρεχεν ἦτανε ἀδελφός του.

Γι' αὐτὸ κατέφυγε στὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, καὶ ζητοῦσε νὰ τὸν βοηθήσῃ καὶ νὰ τοῦ συμπαρασταθῇ ἀπὸ ψηλά. «Σῶσε με ἀπὸ τὰ χέρια του ἀδελφοῦ μου, ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ Ἡσαῦ» (Γεν. λβ', 11). Ἄν ἡ καταδίωξις καὶ ἡ ἔχθρα του αὐτὴ προήρχετο ἀπὸ κάποιον ξενοχωρίτη καὶ ἀλλόφυλο, ἢ ἀπὸ κάποιον ἀντίπαλό του καὶ ἀντίμαχό του, ἐλαφρότερη θάτανε ἡ δυστυχία του. Ἀλλὰ νὰ προέρχεται ἀπὸ τὸν Ἡσαῦ, πού εἶχανε τὸν ἴδιο πατέρα καὶ τὴν ἴδια μάνα καὶ πού ἦτανε ὁμογάστριοι; Νὰ προέρχεται ἀπὸ ἐκεῖνον, πού ἓνας πατέρας μᾶς ἔσπειρε; καὶ πού μιὰ μήτρα μᾶς συνέλαβε; καὶ πού μᾶς ἐβάσταξεν ἡ ἴδια κοιλιὰ; πού τὰ ἴδια σπλάγγνα μᾶς ἐζωογόνησαν; καὶ πού ἐθηλάσαμε καὶ οἱ δύο μας ἀπὸ τοὺς ἴδιους μαστούς; κι' ἐστεγασθήκαμε κάτω ἀπὸ τὸ ἴδιο σπίτι, καὶ πού ἐμεγαλώσαμε μαζὶ γύρω ἀπὸ τὸ ἴδιο τραπέζι; ὦ! αὐτὸ ἦτανε πικρὸ, πάρα πολὺ πικρὸ! «Σῶσε με, Κύριε μου, ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ ἀδελφοῦ μου· ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ Ἡσαῦ!»

Μτφρ. ΘΕΟΔΟΣΗ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

Ἡ πορεία πρὸς τὸν Γολγοθᾶ

Ἡ ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ ΠΡΩΤΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΕΙΣ Τὸν ΔΡΟΜΟΝ ΤΟΥ ΟΠΟΙΟΥ ΟΔΕΥΕΙ Ἡ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΣΚΕΨΙΣ

Εἰς τὰ Πατριαρχεῖα καὶ εἰς τὰ Ἀνάκτορα

Ἡ περίοδος τῆς διασκεδάσεως καὶ τῆς εὐθυμίας ἔληξε σχεδὸν καὶ σὲ λίγες ἡμέρες ἀρχίζει ἡ περίοδος τῆς ψυχικῆς περισυλλογῆς μας καὶ τῆς πορείας πρὸς τὸν δρόμο τοῦ Γολγοθᾶ καὶ τοῦ θείου δράματος. Αὕτῃ ἡ πορεία δημιουργεῖ ἕνα πλῆθος συναισθημάτων καὶ ἀποκαλύπτει ὁλοένα κόσμους περιβεβλημένους μέσα σὲ ἔκθαμβοτικούς ὄραματισμούς καὶ ἄλλους μὲ τὴν ἀκτινοβολία μιᾶς φωτεινῆς πραγματικότητος, ποῦ μᾶς κρατεῖ σὲ μιὰ βαθεῖα καὶ ὑποβλητικὴ ἔκστασι. Ἡ περίοδος τῆς Μεγάλης Σαρακοστῆς σφικτοδένει τὴν ζωὴν μας μὲ ἱστορικὰ χριστιανικὰ γεγονότα καὶ φέρνει τὴν σκέψιν καὶ τὸν παλμόν μας κοντήτερα πρὸς τοὺς κόσμους αὐτοὺς τῆς χριστιανικῆς ἀκτινοβολίας. Οἱ ἄνθρωποι συνοδοιποροῦν μὲ τὰ ἱστορικὰ γεγονότα καὶ ἡ συνοδοιπορία αὕτῃ γράφει σελίδες μὲ χριστιανικὴν ἔμπνευσιν καὶ χριστιανικὸν περιεχόμενον. Ἄς ἀκολουθήσουμε καὶ ἡμεῖς τὸν δρόμον μὲ τὰ γεγονότα καὶ τοὺς ἀνθρώπους τῶν ὡς συνοδοιπόρους. Στὴν πορεία αὕτῃ τὸ ἑλληνικὸν καὶ τὸ χριστιανικὸν Βυζάντιον μᾶς καλεῖ νὰ κάμουμε τὸν πρῶτον σταθμὸν τῶν μεγάλων γεγονότων καὶ τῶν ἱερῶν συγκινήσεων. Στὴν ἀκμὴ τῆς ἡλληνοχριστιανικῆς αὐτοκρατορίας, ἡ Βυζαντινὴ, καὶ ὁ περίλαμπρος ναὸς τῆς Ἀγίας Σοφίας, θαῦμα λαμπρότητος ἀρχιτεκτονικῆς, ἀλλὰ καὶ σύμβολον μιᾶς ὀρθόδοξης χριστιανικῆς πίστεως καὶ εὐλαβείας. Ὁ αὐτοκράτωρ Θεόφιλος στάθηκε ἀπὸ τοὺς ἀξιωτέρους, ἀλλὰ ἀξιώτερον καὶ ἀπὸ αὐτὸν ἡ αὐγούστα Θεοδώρα, ἡ αὐτοκράτειρα. Μὲ κάλλος σωματικόν καὶ μὲ κάλλος ἐξ ἴσου περίλαμπρον ψυχικόν καὶ πνευματικόν. Ἡ θρησκευτικὴ τῆς προσήλωσις στὶς παραδόσεις καὶ ἡ πίστις τῆς πρὸς τὴν ἱεράν κληρονομίαν, ποῦ ἀνέλαβε, τὴν εἶχαν ἐξυψώσει στὸ βᾶθρον μιᾶς πραγματικῆς χριστιανικῆς ἀγίας. Ἐμείνετο τὸ Βυζάντιον ἑκατὸ χρόνια περίπου ἀπὸ τὴν διαίρεσιν τῶν χριστιανῶν τοῦ εἰς τὸ ζήτημα τῆς λατρείας τῶν εἰκόνων. Δύο παρατάξεις. Οἱ ἐχθροὶ τῆς προσκυνήσεως τῶν εἰκόνων, οἱ εἰκονομάχοι μὲ τὸν αὐτοκράτορα Θεόφιλον ἐπὶ κεφαλῆς, μὲ συμπαραστάτην τοῦ τὸν Πατριάρχην Ἰωάννην Γραμματικόν. Εἰκονολάτραι οἱ ἄλλοι τῆς ἀντιθέτου παρατάξεως, μὲ πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν πρὸς τὰς εἰκόνας. Συμπλοκαὶ εἰς τοὺς δρόμους τοῦ Βυζαντίου μεταξὺ τῶν φανατικῶν ὀπαδῶν τῶν δύο ἀντιτιθεμένων παρατάξεων. Ἀτμόσφαιρα βαρεῖα καὶ καταθλιπτικὴ καὶ μέσα στὰ βυζαντινὰ ἀνάκτορα λό-

γω τῆς διαφορᾶς τῶν ἀντιλήψεων καὶ τῆς πίστεως αὐτοκράτορος καὶ αὐγούστας. Ὁπαδὸς τοῦ Λέοντος Ἰσαύρου, τοῦ πρώτου εἰκονομάχου αὐτοκράτορος, ὁ Θεόφιλος. Καθοδηγουμένη ἐκ πνεύματος ἁγίου καὶ ἀπὸ πίστιν τυφλὴν ἢ Θεοδώρα πρὸς σεβασμὸν καὶ προσκύνηση τῶν εἰκόνων. Ἄντέτασε τὴν ἀνδρικήν του αὐτοκρατορικὴ ἐπιμονὴ καὶ ἰσχύν του ὁ Θεόφιλος καὶ ἡ Θεοδώρα ἀφώπλιζε συνειθέστερα τὸν ἀδιάλλακτον εἰκονομάχον, μὲ τὸ θάμβος τῆς ὁμορφιάς της καὶ μὲ τὸ γαλήνιο κάλλος τῆς ψυχῆς της, τὸ ἐκδηλούμενο μὲ τὴν ψυχραιμία, τὴν λογικὴ καὶ τὴν ἐπιμονὴ στὴν πίστιν της. Ἄπὸ ἔμπιστα πρόσωπα τοῦ περιβάλλοντος της εἶχε γνωσθῆ, ὅτι ἡ αὐτοκράτειρα, παρὰ τὴν αὐστηρὴ διαταγὴ καὶ παρακολούθησι τοῦ αὐτοκράτορος συζύγου της, ἔκρυβε εἰκόνας εἰς τὰ ἰδιαιτέρα δωμάτια της καὶ προσκυνούσε αὐτὰς μυστικῶς. Καὶ ὁ λαὸς ποῦ ἐγνώριζε τὴν πίστιν αὐτὴν τῆς ἀρχόντισσας του καὶ ἤτο μὲ τὴν παράταξί του, ἐχαιρετοῦσε αὐτὴν μὲ εὐλάβεια καὶ ἐνθουσιασμὸν εἰς κάθε της δημόσια ἐμφάνισι. Καὶ ἡ ἐκδήλωσις αὐτὴ ἦταν καὶ ἐνίσχυσις τῆς προσηλώσεως τῆς Θεοδώρας πρὸς τὴν λατρείαν τῶν εἰκόνων.

*

Τὸ 842 ἀπέθανεν ὁ αὐτοκράτωρ Θεόφιλος. Ὀλίγον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ τελευταίου εἰκονομάχου αὐτοκράτορος ἐξέπιπτε τοῦ Πατριαρχικοῦ ἀξιώματος ὁ Πατριάρχης καὶ ἀνήρχετο εἰς τὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὁ Μεθόδιος. Ἐνώπιον τοῦ νέου Πατριάρχου ἡ βασιλομήτωρ Θεοδώρα ἠσπάσθη τὴν εἰκόνα τῆς Θεομήτορος καὶ πολλῶν ἄλλων ὁμολογητῶν καὶ ὁσίων ἀνδρῶν, ἐκβοήσασα παρρησίᾳ τὰ ἅγια αὐτὰ λόγια: «Εἴ τις ταύτας οὐ προσκυνεῖ καὶ ἀσπάζεται σχετικῶς οὐ λατρευτικῶς οὐχ ὡς θεοὺς ἀλλ' ὡς εἰκόνας ἀρχετύπων, διὰ τὸν πόθον, εἶη τὸ ἀνάθεμα». Κατόπιν ἡ εὐσεβὴς ρήγισσα ἐπέδοθη εἰς νηστείαν καὶ προσευχὴν, νηστεύουσα καὶ προσευχομένη καθ' ὅλην σχεδὸν τὴν πρώτην ἑβδομάδα τῆς Τεσσαρακοστῆς διὰ τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν τοῦ συζύγου της Θεοφίλου. Ἡ νύχτα προχωρημένη εὗρισκε ἄγρυπνη τὴν Θεοδώρα νὰ προσεύχεται γονατισμένη μπροστὰ στὰ εἰκονίσματα, τὰ ὅποια ἔκρυβε κατὰ τὴν ἐποχὴ τοῦ διωγμοῦ τῶν εἰκόνων ἐκ τῶν ὀπαδῶν του, στὰ ἰδιαιτέρα δωμάτια. Μαζὶ μὲ τὴν αὐγούστα καὶ ὁ ἀδελφὸς της Βάρδας, καὶ ὁ θεὸς της Μανουὴλ καὶ ὁ λογοθέτης Θεόκτιστος εὐθύς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Θεοφίλου καὶ τὴν ἀνάληψιν ὑπὸ τῆς Θεοδώρας τῆς αὐτοκρατορικῆς ἐξουσίας ὡς ἐπιτρόπου τοῦ μόλις τριετοῦς υἱοῦ της Μιχαήλ, ἐβοήθησαν αὐτὴν, ἐκδηλωθέντες καὶ αὐτοὶ κατὰ τῶν εἰκονομάχων. Καὶ ἕνα μόλις μῆνα μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Θεοφίλου, τὴν πρώτη Κυριακὴ τῶν Νηστειῶν, κατόπιν τῆς συγκληθείσης συνόδου τῶν εἰκονολατρῶν εἰς τὸ Βυζάντιον ἐγένετο μετὰ λιτανείας καὶ πομπῆς ὑπὸ τῆς

αυτοκρατορίας Θεοδώρας ἡ ἀναστήλωση τῶν εἰκόνων. Ἡ λιτανεία ἀκολουθήσασα μεγάλην ἀπόστασιν, συνοδεῖα τοῦ Πατριάρχου, τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ, ἐσταμάτησε εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἁγίας Σοφίας, ὅπου καὶ ἔγινε ἡ πανήγυρις τῆς ἀναστηλώσεως τῶν ἁγίων εἰκόνων. Αὐτὴν τὴν ἐπέτειον, τὴν Κυριακὴν τῆς Ὁρθοδοξίας, ἐορτάζει ἕκτοτε ἡ Ἐκκλησία μας καὶ ὁ λαός. Καὶ τὴν ἐορτάζει ὡς μίαν ἀπὸ τὰς μεγαλειτέρας ἐορτάς.

*

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ἀπὸ τῆς βυζαντινῆς ἐποχῆς καὶ συγκεκριμένως ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἀναστηλώσεως τῶν εἰκόνων, καθιέρωσε τὴν Κυριακὴν τῆς Ὁρθοδοξίας ὡς τὴν μεγαλυτέραν ἐορτήν, μετὰ τὴν ἐορτὴν τοῦ Πάσχα καὶ τῶν Χριστουγέννων.

Ὁ Πατριάρχης ἐξακολουθεῖ κατὰ τὴν παράδοσιν νὰ τελῇ πανηγυρικὴν λειτουργίαν εἰς τὸν πάνσεπτον πατριαρχικὸν ναὸν τοῦ Φαναρίου, συλλειτουργοῦντων ὅλων τῶν συνοδικῶν ἀρχιερέων καὶ μετέχοντος μεγάλου ἀριθμοῦ κληρικῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἄλλ' ἐκ παραλλήλου πρὸς τὸ Πατριαρχεῖον τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῶν ἀνακτόρων τῆς Ἑλλάδος τελεῖται ἀπὸ ἐτῶν μεγαλοπρεπῆς λειτουργία, τῆς ὁποίας μετέχουν κληρικοὶ ὅλων τῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ὅσοι φοιτοῦν εἰς τὸ Πανεπιστήμιόν μας. Καὶ εἶναι συγκινητικὴ ἡ στιγμή κατὰ τὴν ὁποίαν ἀκούεται κατὰ τὴν θείαν αὐτὴν λειτουργίαν τῆς Κυριακῆς τῆς Ὁρθοδοξίας ἡ φωνὴ τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων, ὡς μόνου Ὁρθοδόξου Βασιλέως καὶ ὡς κληρονόμου τῆς Βυζαντινῆς κληρονομίας, νὰ ἀπαγγέλλῃ μὲ συγκίνησιν τὸ Σῦμβολον τῆς Πίστεως.

*

Ἡ πρώτη αὐτῆ ἐβδομάς τῶν Νηστειῶν, ποὺ κλείνει μὲ τὴν ἐορτὴν τῆς Κυριακῆς τῆς Ὁρθοδοξίας, ἀποτελεῖ τὸν πρῶτον σταθμὸν μιᾶς συγκινητικῆς καὶ ἐπιβλητικῆς πορείας τῆς ὀρθοδόξου σκέψεως, πρὸς τὸν δρόμον τοῦ Γολγοθᾶ.

ΒΑΣ. ΗΛΙΑΔΗΣ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΣΑΜΟΥ ΕΙΡΗΝΑΙΟΥ
ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ ΔΙΑΦΟΡΑ

ΤΟΜΟΙ 1—3

ΑΘΗΝΑΙ 1960

(Πωλοῦνται εἰς τὰ Βιβλιοπωλεῖα)

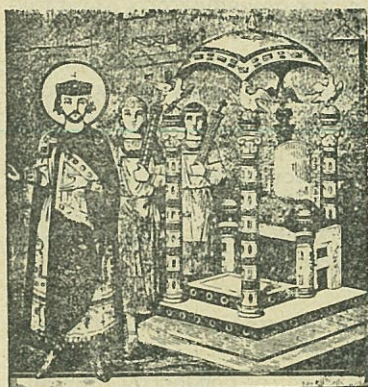
ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟΝ «ΕΥΕΡΓΕΤΙΝΟ» ἢ «ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΗΘΙΚΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΩΝ»

Ἐκ τῶν βίῳ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου.

Ποιὸν προτίμησε γιὰ ἱερέα.

Ἐκ τῶν Κόμωνα, ποὺ συνορεύονταν μὲ τὴ μεγάλη πολιτεία, ἐπῆγε κάποτε ὁλος ὁ λαὸς στὸ θαυμαστὸ Γρηγόριο, καὶ τοῦ ἀξίωσε νὰ τοὺς ἐπισκεφθῆ, νὰ συστήσῃ στὸν τόπο τοὺς ἐνορία, καὶ νὰ τοὺς χειροτονήσῃ καὶ ἱερέα. Τὸ δέχθηκε λοιπὸν τὸ αἴτημά τους ὁ μεγάλος ἐκεῖνος, κι' ἐπῆγε κοντὰ τους.

Ἐμοιρασθήκανε λοιπὸν οἱ γινῶμες τῶν προεστῶν, κι' ἐξετάζανε νὰ βροῦνε τὸν πιὸ κατάλληλο ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς ποὺ διακρίνονταν, εἴτε γιὰ τὴ μόρφωσή τους, εἴτε γιὰ τὴ γενιὰ τους εἴτε γιὰ τὴν κοινωνική τους θέσῃ· κι' ἐμοιρασθήκανε ἔτσι καὶ οἱ ψῆφοι σὲ πολλὰ μέρη, γιὰτὶ ὁ καθένας προτιμοῦσε τὸν δικό του.

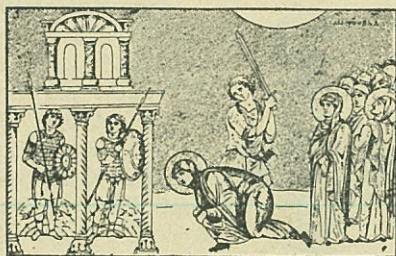
Κι' ὁ μεγάλος Ἱεράρχης ἐπέριμενε νὰ τοῦ φανερώσῃ ὁ Θεός, μὲ κάποιον σημάδι, ποῖος εἶναι ὁ κατάλληλότερος. Κι' ὅπως ἀναφέρεται ἀπὸ τὴ Γραφή, πῶς ὁ Σαμουὴλ δὲν ἐθαμπώθηκε γιὰ νὰ χρῆσῃ βασιλέα, οὔτε ἀπὸ τὴν ὁμορφιά οὔτε ἀπὸ τὴ δύναμι οὔτε καὶ ἀπὸ τὴ μεγαλοπρέπεια τῆς παράστασης ὅποιουδήποτε, ἀλλὰ ζητοῦσε ναῦρη ψυχὴ βασιλική, κι' ἄς ἦτανε καὶ μέσα σὲ καταφρονεμένο κορμί·

ἔτσι κι' αὐτός, παραβλέποντας ὅλα τ' ἄλλα γιὰ τὸν καθένα ἀπὸ τοὺς ψηφισμένους, σ' ἓνα μονάχα εἶχε τὸ νοῦ του, μήπως ὑπῆρχε κανένας ποὺ μὲ τὴν φρόνιμη ζωὴ του καὶ μὲ τὴν ἀρετὴ του, ἐφανερώωνε, καὶ προτοῦ νὰ γίνῃ ἡ ἀνακήρυξή του πῶς αὐτός εἶναι ἄξιος γιὰ τὴν ἱερωσύνη.

Κι' ἐκεῖνοι μὲν τοῦ παρουσίαζαν καὶ τοῦ ἐγκωμιάζαν αὐτοὺς ποὺ εἶχε ὁ καθένας τους ψηφίσει, ποὺ αὐτὸ δὲ τοὺς ἐπρότρεπε νὰ κυττάξουνε κι' ἀνάμεσα στοὺς φτωχότερους καὶ τοὺς ταπεινότερους ἀνθρώπους· γιὰτὶ μποροῦσε, κι' ἀνάμεσα στοὺς τέτοιους νὰ βρεθῆ κάποιος, ποὺ νὰναι περίφημος· καὶ ἀνώτερός τους ὡς πρὸς τὸν πλοῦτο τῆς ψυχῆς του.

Κάποιος λοιπόν από τους προεστούς που τον περιτριγύριζαν, ελόγιασε σαν καταφρόνηση και σαν χλευασμό της ψηφοφορίας την τέτοια του κρίση· κι' αν δεν παραδέχονταν σαν άξιο της ιερωσύνης κανένα απ' αυτούς που διακρίνονταν για τη μόρφωσή τους και το άξιώμά τους και για τη μαρτυρημένη τους ζωή, αλλά θα έθεωρούσε σαν άξιώτερο γι' αυτό το μεγάλο χάρισμα ανθρώπους κατώτερους και ταπεινούς. Και για να τον κοροϊδέψει και για να τον ειρωνευθή τοῦ εἶπε— "Αν αὐτὴ εἶναι ἡ γνώμη σου, νὰ καταφρονηθοῦνε δηλαδή ἐκεῖνοι που ἔχουνε τέτοια προσόντα και που ἔχουνε ψηφισθῆ ἀπὸ τοὺς πολίτες, και ἀνεβάσης τυχὸν στὸ ἀξίωμα τῆς ιερωσύνης κάποιον ἀπὸ τὸν συρφετό, καιρὸς εἶναι νὰ παρακαλέσωμε νὰ χειροτονήσης ἱερέα τὸν Ἀλέξανδρο τὸν καρβουνιάρη κι' ἀφοῦ τὸ νομίζει ἔτσι, νὰ συμφωνήσωμε ὅλοι μας και νὰ πᾶμε νὰ σοῦ τὸν φέρωμε.

Αὐτὰ ἔλεγε, προσπαθώντας νὰ διαβάλῃ και νὰ διασύρῃ, με τὴν ειρωνεία, τὴ γνώμη του, και νὰ τὸν κατηγορήσῃ που ἀργοῦσε νὰ πάρῃ ἀπόφαση γιὰ τὴν ἐκλογή. Ὁ μεγάλος ὅμως, μ' αὐτὰ π' ἄκουσεν, ἄρχισε νὰ συλλογίζεται, μήπως δὲν ἦτανε χωρὶς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ νὰ μνημονευθῆ ὁ Ἀλέξανδρος αὐτὸς ἀνάμεσα στοὺς ὑποψηφίους· κι' ἀρώτησε—Ποῖος εἶναι λοιπὸν αὐτὸς ὁ Ἀλέξανδρος που τὸν ἐμνημονέματε;

Και τότε κάποιος ἀπὸ τοὺς παρόντες ἔσυρε στὴ μέση αὐτὸν που ἀναφέρθηκε τ' ὄνομά του, μισόγυμνο και μισοντυμένο, με λερωμένα και χιλιοτρυπημένα ράκη, και μ' ἓνα πρόσωπο που ἐφάνερωνε τὸ ἐπάγγελμά του· γιατί και τὰ χέρια του, και ἡ ὄψη του κι' ὄλο του τὸ κορμί ἦτανε μαυρισμένο ἀπὸ τὴν καρβουνόσκουνη. Και σαν τὸν εἶδανε τὸν Ἀλέξανδρο αὐτὸν νὰ στέκεται, σαν ἀποσβολωμένος, μέσα στὴ μέση, ἄλλοι μὲν ξεκαρδισθήκανε στὰ γέλοια, κι' ἄλλοι τὸν ἀναγελοῦσανε. Στὰ προφητικά ὅμως μάτια ἐκείνου, αὐτὸ που ἐγίνηκεν ἐμπρὸς του, τὸν ἔβαλε σὲ μεγάλη συλλογή, κι' ἔλεγε με τὸν νοῦ του· ἄνθρωπος που βρίσκεται σὲ τέτοια φτώχεια και εἶναι τόσο καταφρονημένος κ' ὅμως ἀδιαφορεῖ ὅλως διόλου, και εἶναι βυθισμένος στὸν ἑαυτό του και χαίρεται μάλιστα γι' αὐτὰ που παθαίνει ἀπὸ τοὺς ἀνίδεους· ἴσως νὰ μὴν εἶναι ἀπὸ φτώχεια και ἀπὸ ἀνάγκη τὸ φέρισμό του αὐτό, ἀλλὰ νὰναι πολὺ φρόνιμος και πολὺ γνωστικός ἄνθρωπος. Ὅπως και πραγματικά ἀποδείχθηκε αὐτὸ ἀπὸ τὸν κατοπινὸ βίό του, που ἔφθασε ὡς τὸ μαρτύριο κι' ὡς τὸ θάνατο ἐπάνω στὴν πυρά.

Ἐφρόντιζεν ὁμως νὰ κρύβεται προσεκτικά· γιατί ἦτανε πολὺ ἀνώτερος ἀπὸ τὶς ἔγνοιες γιὰ καλοπέραση, ποὺ αὐτὸ ἦτανε ἡ φροντίδα τῶν ἄλλων. Κι' ἔχοντας τὴν ἔφεση μιᾶς ἀληθινῆς καὶ ὑψηλότερης ζωῆς, δὲν ἔδινε καμμιά σημασία στὰ κοσμικὰ πράγματα· καὶ προσπαθοῦσε, μὲ κάθε τρόπο, νὰ μὴν τὸν πάρη κανεὶς εἶδησι, προσέχοντας μόνο, πῶς νὰ φθάσῃ στὸ σκοπὸ τοῦ καὶ πῶς νὰ τελειωθῇ στὴν ἀρετῇ.

Ἐπειδὴ λοιπὸν ἦτανε τέτοιος, ἐκρυβότανε μέσα στὸ ποιοῦ καταφρονημένο ἐπάγγελμα τοῦ καρβουνιάρη, σὰν κάτω ἀπὸ κάποιο προσωπεῖο. Ἄλλως τε, στὴν πραγματικότητα, ἀνθοῦσε κι' ἐξεχέλιζεν ἀπὸ νειᾶτα. Ἐπίστευεν ὁμως πῶς δὲν ἦτανε διόλου συντελεστικὸ γιὰ τὴν ἀρετῇ καὶ τὴν σωφροσύνη ποὺ ἐπεδίωκε, τὸ νὰ φανερώνη τὰ σωματικά του κάλλη. Γιατὶ ἤξερε καλά, πῶς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἐγίνηκεν αἰτία καταστροφῆς σὲ πολλοὺς.

Γιὰ νὰ μὴν πάθῃ λοιπὸν κάτι ποὺ δὲν τῶθελε, καὶ γιὰ νὰ μὴ δώσῃ ἀφορμὴ νὰ συζητοῦνε οἱ ἄλλοι μὲ τὰ παθήματά μου, ἐγίνηκε θεληματικά τοῦ καρβουνιάρη· γιὰ νὰ κρύβεται ἔτσι ἄνετα κάτω ἀπὸ τὶς μουντζοῦρες τῆς δουλειᾶς του, καὶ νὰ μπορῇ καὶ νὰ καταπονῇ τὸ κορμί του γιὰ τὴν ἀρετῇ. Καὶ μ' αὐτὸ τὸν τρόπο ἔκρυβε μὲ τὶς ἀσβόλες τῶν καρβούνων τὴν ὁμορφίαν του· καὶ μ' ὅτι ἐκέρδιζεν ἀπὸ τὸ ἐπάγγελμά του, προσπαθοῦσε νὰ πραγματοποιοῖ τὶς ἐντολὰς τοῦ Κυρίου.

Τὸν ἀπομάκρυνε λοιπὸν ἀπὸ τὴ συνέλευσι ἐκείνη. Κι' ὅταν πλέον ἐξακρίβωσε τέλεια τὴν ἀλήθεια γι' αὐτόν, τὸν παρέδωκε στὴν ἀκολουθία του, κι' ἔδωκεν ἐντολὰς τί πρέπει νὰ κάνουν. Κι' ἐκεῖνος ξαναγύρισε στὸ συνέδριο καὶ μιλοῦσε, ἐκ τοῦ προχείρου, στοὺς συγκεντρωμένους ἐκεῖ γιὰ τὸ ὑψηλὸ ἔργο τῆς ἱερωσύνης, κι' ἐζωγράφιζε, μὲ τὰ ὅσα ἔλεγε, τὸν ἐνάρετο βίον. Καὶ δὲν σταμάτησε νὰ μιᾶ καὶ ν' ἀπασχολῇ τὴ συνέλευσι ἐκείνη, ὡσότου ἡ ἀκολουθία του ἔφερε σὲ τέλος αὐτὰ, ποὺ εἶχε παραγγείλλει νὰ γίνουν. Καὶ τότε παρουσιάσθηκε στὴ συνέλευσι, ἔχοντας μαζί τους καὶ τὸν Ἀλέξανδρο, ποὺ ἐν τῷ μεταξύ εἶχε λουστῇ καὶ εἶχε καθαρισθῇ τελείως ἀπὸ τὶς ἀηδιαστικὰς μουντζοῦρες τῶν καρβούνων· καὶ ἦτανε ντυμένος μὲ τ' ἄμφια ποὺ εἶχε δώσει ὁ Μεγάλος καὶ σύμφωνα μὲ τὶς παραγγελίαις του.

Κι' ὅταν ἐγύρισαν καὶ εἶδαν ὅλοι τὸν Ἀλέξανδρο, ἐσάστισαν κυριολεκτικά γι' αὐτὸ ποῦβλεπαν τὰ μάτια τους· καὶ τοὺς μίλησε καὶ τοὺς εἶπεν ὁ μέγας ἐκεῖνος Διδάσκαλος—Δὲν εἶναι διόλου παράδοξο αὐτὸ ποὺ ἐπάθητε καὶ τὸ ὅτι ἐγελασθήκατε ἀπὸ τὰ μάτια σας· γιατί εἶχατε ἐμπιστευθῇ τὴν κρίση σας γιὰ τὴν ἀλήθεια σ' αὐτὸ μονάχα ποὺ ἐβλέπετε. Εἶναι ὁμως λάθος μεγάλο, τὸ νᾶχωμε σὰν

ἀποκλειστικό μας κριτήριο γιὰ τὴν ἀλήθεια τὴν αἴσθησή μας μονάχα, πού συχνὰ μᾶς ἐμποδίζει νὰ γνωρίσωμε κατὰ βάθος τὴν πραγματικότητα. Κι' ὄχι μονάχα αὐτό, ἀλλὰ συχνὰ καὶ συνεργεῖ μετὸν Σατανᾶ πού θέλει τὸ κακό μας· ὅπως στὴν περίστασι αὐτὴν ἤθελε ν' ἀχρηστευθῆ τὸ «σκεῦος τῆς ἐκλογῆς» καὶ νὰ μὴ φανερωθῆ ὁ ἄνθρωπος, πού θὰ μπορούσε νὰ καθαιρέσῃ τὴ δύναμή του .. Ὅταν τὰ εἶπεν αὐτά, τὸν ἐχειροτόνησεν ἱερέα, σύμφωνα μετὸ τυπικὸ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τοῦ μετέδωκε τὴ θεία χάρι. Κι' ἐπειδὴ ὅλοι ἔστρεφαν τὰ μάτια τοὺς πρὸς τὸν νέον ἱερέα καὶ ζητοῦσε τὸ Ἐκκλησιαστικὸ νὰ μιλήσῃ, ἐφανέρωσε αὐτὸς ἀμέσως, πόσο σωστὴ καὶ πόσο ἀλάνθαστη ἦταν ἡ κρίσις τοῦ Γρηγορίου γι' αὐτόν. Ἐπειδὴ ὁ λόγος πού εἶπε, ἦταν χωρὶς περιττὰ φραστικὰ στολίδια, καὶ γεμάτος ἀπὸ ἀδρᾶ νοήματα.

Καὶ γι' αὐτό, κάποιος ἀπὸ τοὺς ἐγγύριους, πού ἐκαυχόντανε, γιὰτὶ ἤξερε τέλεια τὴν Ἀττικὴ γλῶσσα, ἐγέλασε ἀναμπαϊκτικά, ἐπειδὴ δὲν εἶχανε καλλιπέεια τὰ λόγια του, ἦταν ἀτόρνευτα ἀπὸ τὴν ἀττικὴ τέχνη. Καὶ διηγούνται πὼς αὐτὸς ἐσωφρονίσθηκε ἀπὸ κάποιον ὄραμα πού εἶδε· γιὰτὶ παρουσιάσθηκεν ἐμπρὸς του ἓνα κοπάδι ἀπὸ κάτασπρα περιστέρια πού στραφάλιζαν καὶ λαμποκοποῦσαν· κι' ἄκουσε μιὰ φωνὴ πού τοῦλεγε — Τὰ περιστέρια αὐτὰ εἶναι τοῦ Ἀλεξάνδρου, πού ἐσὺ τόσο τὰ κοροΐδευες.

Ἐκδόσεις ΑΝΘΙΜΟΥ ΘΕΟΛΟΓΙΤΗ

ΕΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕΝ

ΙΕΡΑ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ

τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν καὶ Ἰσαποστόλου

ΦΩΤΙΟΥ

Πατριάρχου Κ/Πόλεως, τοῦ ὁμολογητοῦ.

Ἐπιμελεῖα

ΙΩΑΝΝΟΥ Ν. ΚΑΡΜΠΗ

Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Ἐκδόσις (Δ') Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας
τῆς Ἑλλάδος, ἐπὶ ἀρίστου χάρτου.

ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Ο ΙΕΡΟΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΙΣΧΥΡΟΙ ΤΗΣ ΓΗΣ

Τότε ὁ Χρυσόστομος κάθισε κι' ἔγραψε ἕνα συγκινητικώτατο λόγο πρὸς τὸν βασιλιᾶ, τὸν ἐνεχείρισε στὸν γέροντα ἐπίσκοπο τῆς Ἀντιόχειας Φλαβιανὸ κι' ἐκεῖνος πῆγε στὴν Κωνσταντινούπολι καὶ τὸν διάβασε στὸν Θεοδόσιο. Τὰ λόγια ἐκεῖνα, συνθεμένα μὲ σπάνια τέχνη, μετέβαλαν τὴ λίθινη καρδιὰ τοῦ βασιλιᾶ σ' ἕνα κομμάτι κερι. Τὰ μάτια του βούρκωσαν, ἡ σκυθρωπή του ὄψη γλύκανε. Πληροφόρησε τότε τὸν Φλαβιανὸ ὅτι συγχωροῦσε τοὺς Ἀντιοχειανούς.

Πῶς, λοιπόν, τώρα θὰ ἦταν δυνατό νὰ ἀποχωριστοῦν τὸν σωτήρα τους; Πῶς θ' ἄφηναν ν' ἀποσπαστῆ ἀπὸ τὴν ἀγκαλιὰ τους αὐτὸς ὁ μεγάλος ἀδάμας τῆς θείας Χάριτος; Πῶς θὰ δέχονταν ν' ἀποχωριστοῦν αὐτὸν τὸν ποταμὸ τῶν χρυσῶν λόγων; Αὐτὸ τὸ πρότυπο τῆς χριστιανικῆς ζωῆς, ποῦ τὸ εἶχαν ἀνάμεσά τους γιὰ νὰ τὸ ἀντιγράφουν ὁ καθένας, ὅπως μπορούσε, στὸν ἑαυτό του; Αὐτὸν τὸν στοργικὸ πατέρα, τὸν φωτεινὸ ὁδηγὸ, τὸν ἀκοίμητο προστάτη, τὸν παρηγορητῆ, ποῦ ἰσάζιός του δὲ βρισκόταν πουθενὰ ἄλλου;

Δὲν ὑπῆρχε ἡ παραμικρὴ ἀμφιβολία, πῶς οἱ Ἀντιοχειανοὶ θ' ἀντιδροῦσαν. Θὰ φώναζαν. Θὰ ἔκαναν ταραχές, παρασυρμένοι ἀπὸ τὴν ἀπέραντη ἀγάπη τους στὸν Ἰωάννη. Οἱ μέρες τοῦ ἐπισκόπου τους, τοῦ λευκόμαλλου Φλαβιανοῦ, ἦταν πολὺ λίγες. Καὶ διάδοχό του προώριζαν τὸν Χρυσόστομο (τότε ἡ ἐκλογή τῶν ποιμένων τῆς Ἐκκλησίας γινόταν ἀπὸ τὸν κλῆρο μαζὶ καὶ τὸν λαό).

Ὁ αὐτοκράτορας, ὅμως, Ἀρκάδιος, παρ' ὅλο τὸ γνωστὸ ἀπὸ τὴν ἱστορία αὐθεντικὸ του χαρακτήρα, σὲ ὠρισμένες περιπτώσεις δὲν ἦταν ἀπὸ ἐκείνους ποῦ φοβοῦνται τὰ ἀδιέξοδα. Σκέφτηκε πολὺ. Συζήτησε τὸ πρᾶγμα μὲ τοὺς συμβούλους του. Καί, στὸ τέλος, βρῆκε τὸν τρόπο, γιὰ νὰ ξεφύγει καὶ τὶς δυὸ αὐτὲς δυσκολίες.

Ἐστειλε μυστικὲς ὁδηγίες στὸν κόμιτα (στρατιωτικὸ καὶ πολιτικὸ διοικητῆ) τῆς Ἀντιόχειας Ἀστέριο. Κι' ἐκεῖνος κάλεσε μιὰ ὠρισμένη μέρα τὸν Χρυσόστομο νὰ κάμουν ἕνα περίπατο ἔξω ἀπὸ τὴν πόλη. Θὰ πῆγαιναν νὰ ἐπισκεφτοῦν μαζὶ τοὺς τάφους τῶν μαρτύρων, ποῦ βρίσκονταν στὴν κοντινὴ ἐξοχή.

Ὁ Ἰωάννης, ἀνύποπτος ἐντελῶς, δέχτηκε τὴν πρόσκληση τοῦ

Ἄστεριου. Ἄλλα μόλις ἔφτασαν στὸν ἱερό τόπο, εἶδαν σταματημένο ἐκεῖ ἓνα βασιλικὸ ἀμάξι καὶ γύρω ἀπ' αὐτὸ ἓνα ὄμιλο στρατιωτῶν.

Ἦταν ἀδύνατο πιά στὸν Ἰωάννη ν' ἀντισταθῆ. Ἐγινε κυριολεκτικὰ μιὰ ἀπαγωγή, ἀπὸ τὶς πιὸ πρωτότυπες πού θὰ μπορούσε κανένας νὰ ὑποθέσῃ. Μὲ σεβασμὸ, ἀλλὰ καὶ σταθερότητα, ὁ ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ἀποσπάσματος ἔδειξε στὸν ἀμήχανο Ἰωάννη τὴν ἀνοιχτὴ θύρα τοῦ ἀμαξιοῦ καὶ τοῦ εἶπε ν' ἀνεβῆ. Εἶχε διαταγὴ νὰ τὸν μεταφέρῃ στὴν πρωτεύουσα, ἔστω καὶ μὲ τὴ βία.

Πῶς, λοιπόν, ἦταν δυνατὸ νὰ μὴ τοῦ τρέφουν ὄλοι, ἀπὸ τοὺς αὐτοκράτορες ὡς τὸν τελευταῖο στρατιώτη κι' ἀπὸ τοὺς ἄρχοντες ὡς τὸν πιὸ ταπεινὸ μεροκαματιάρη, σεβασμὸ ἀπόλυτο στὴν Κωνσταντινούπολι, ὅπου οἱ ἴδιοι τὸν εἶχαν φέρει γιὰ πνευματικὸ τους πατέρα;

Ἐνας ἀπὸ τοὺς λίγους πού δὲν τὸν ὑπολόγιζαν καὶ δὲν ἐνοιωθάν ἀπέναντί του τὰ αἰσθήματα πού ἄξιζε, ἦταν ὁ παντοδύναμος καὶ διεφθαρμένος ὡς τὸ κόκκαλο, Εὐτρόπιος. Αὐτὸς ὁ εὐνοῦχος, δὲν ἦταν μονάχα σωματικὰ στερημένος, ἀλλὰ καὶ ψυχικά. Τίποτα τὸ εὐγενικό, τὸ ὑψηλό, τὸ ὠραῖο δὲν ἀνθίζε στὸν ὀλόμαυρο καὶ στυγνὸ ἐσωτερικὸ του κόσμου. Κι' ἐπειδὴ ὁ Ἰωάννης, χωρὶς ν' ἀηδιάζῃ ἀπὸ τὴν κατάστασι αὐτῆ, δὲν ἔπαυσε νὰ τοῦ ὑποδείχνῃ κάθε φορὰ τὸν σωστὸ δρόμο, ὁ Εὐτρόπιος τὸν μισοῦσε καὶ σκεφτόταν μὲ τὴ τρόπο θὰ τὸν ἐβγαζε ἀπὸ τὴ μέση.

Ἄλλα ὅπως ὄλοι οἱ ἰδιοφυεῖς κακοῦργοι, ἤξερε νὰ ἐκτιμᾷ μὲ τὸν τρόπο του τὸν ὑπέροχο ἀντίπαλό του. Ἦξερε ὅτι τὸ μόνον πρᾶγμα πού δὲν θὰ μπορούσε νὰ μπῆ ποτὲ στὴ διάνοια καὶ στὴν καρδιὰ τοῦ Χρυσοστόμου, ἦταν ἡ ἔστω καὶ δικαιολογημένη ἀπ' ὄλες τὶς πλευρὲς ἀποψη τῆς ἐκδικήσεως. Καὶ ὑπολογίζοντας, λοιπόν, ἀκριβῶς αὐτὴ τὴ βεβαιότητα, κατέφυγε στὸν ναὸ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, ἔχοντας ὑπ' ὄψη του ὅτι τὸ φυσικώτερο πρᾶγμα τοῦ κόσμου θάταν γιὰ τὸν Ἰωάννη νὰ τοῦ ἀνταποδώσῃ τὸ κακὸ μὲ τὸ καλὸ. Αὐτὸ κι' ἐγινε, ὅπως εἶδαμε.

Ὅταν χάραξε ἡ μέρα καὶ μαθεύτηκαν τὰ γεγονότα πού διαδραματίστηκαν, ὁ λαὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἔτρεξε στὴν Ἐκκλησίαν τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων. Ὅλοι ἤθελαν νὰ δοῦν ἀπὸ κοντὰ τὴν κατάντια τοῦ τυράννου. Πολλοὶ ἀπὸ ἀπλή περιέργεια. Ἄλλοι μ' ἐκδικητικὲς διαθέσεις.

Στὴν ἀρχή, τὸ πλῆθος συνωστίστηκε γύρω ἀπὸ τὴ ζώνη τῶν στρατιωτῶν. Ἄλλα σιγά-σιγὰ ἡ πίεσίς του στάθηκε τόσο μεγάλη, ὥστε τὴ διέσπασε καὶ χύθηκε μέσα στὴν Ἐκκλησίαν, πλημμυρίζοντάς την. Μερικοί, χωρὶς νὰ ἐπηρεασθοῦν ἀπὸ τὴν ἱερό-

τητα τοῦ χώρου, ἄρχιζαν νὰ ξεστομίζουσαν κατάρεις κατὰ τοῦ Εὐτρόπιου, πού ἐξακολουθοῦσε, ἄφρονος, νὰ παραμένῃ, σωστό σωματικό καί ψυχικό ράκος, στή βάση τῆς κολώνας, πού εἶχε ἀγκαλιάσει, μέ χωμένα τὰ νύχια του στό πέτρινο κορμί της.

Ἄλλὰ ὁ Χρυσόστομος δὲ βρισκόταν ἐκεῖ μονάχα γιὰ νὰ σώσῃ τὸν ἐχθρό του ἀπὸ τοὺς νόμιμους δημίους του. Ἦταν ἐκεῖ καί γιὰ νὰ τὸν γλυτώσῃ ἀπὸ τὴ λαϊκὴ ὀργή, ἀπὸ τὴ φοβερὴ ψυχολογία τῆς μάζας. Κι' ὄχι μόνο νὰ σώσῃ αὐτὸν τὸν ἄνθρωπο, ἀλλὰ παίρνοντάς τον σὰν μιὰ ζωντανὴ ἀφορμὴ, ν' ἀλλάξῃ μ' ἓνα συγκλονιστικό, αὐτοσχέδιο κήρυγμα τὶς μύριες ἐκεῖνες καρδιές, πού τὶς ἔσφιγγε τὸ μῖσος, σὲ πηγὴ ἀγάπης κι' ἐλέους, κάνοντας ἔτσι νὰ θριαμβεύσῃ τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ πάνω στὴν ἀνθρώπινη μικροψυχία καί κακία.

Τὸ μάθημα αὐτό, πού ξεκίνησε, μέ παράδειγμα τὸν Εὐτρόπιο, ἀπὸ τὸ θέμα τῆς ματαιότητος τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων κι' ἀποκορυφώθηκε στό χριστιανικὸ ἔλεος, μονάχα ἓνας ρήτορας κι' ἓνας ἅγιος σὰν τὸν Χρυσόστομο μποροῦσε νὰ τὸ παραδώσῃ.

Εἶναι μιὰ ἀπὸ τὶς πιὸ ἀριστουργηματικές, ἀπὸ τὶς πιὸ κατασκευτικές, ἀπὸ τὶς πιὸ συγκλονιστικὲς σελίδες τῆς παγκόσμιας ρητορείας τὸ κήρυγμα αὐτό, πού ἀνεβαίνοντας στὸν ἄμβωνα ἔκανε τότε ὁ χριστιανὸς Δημοσθένης.

Ἄς μεταφερθοῦμε νοερά μέσα στὸν ναὸ τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, πού πλημμυρισμένος ἀπὸ χριστιανούς πού εἶχαν ξεχάσει, μέ τὴ δίκαιη ὀργή τους, ὅτι ἦταν χριστιανοί, δηλαδὴ ὀπαδοὶ Ἐκείνου, πού δίδαξε τὸ «ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν» καί συγχώρησε τοὺς σταυρωτὲς του. Ἄς βρεθοῦμε κι' ἐμεῖς ἀνάμεσα σ' αὐτὸ τὸ ἐκκλησίασμα, γύρω ἀπὸ τὸν σωριασμένο στό δάπεδο Εὐτρόπιο, κι' ἄς ἀκούσουμε ὅσα εἶπε ὁ Χρυσόστομος. Τὸ ἀκροατήριό του, ὅταν στέγνωσαν τὰ δάκρυα, πού ἦ ρητορεία τοῦ Ἰωάννη καί ἡ παθοποιία του προκάλεσαν, δὲν κατώρθωσε νὰ τὸν ξεχάσῃ ποτέ, γιατί ἦταν λόγια πραγματικά μεγάλης ἀλήθειας καί μεγάλης τέχνης, λόγια ἀθάνατα.

Μόλις τὸν εἶδαν ν' ἀνεβαίνει στὸν ἄμβωνα, πού καθὼς συνηθίζοταν τότε, ὑψωνόταν στό μέσο τοῦ ναοῦ, σὰν ἓνας κάλυκας τῆς ἀλήθειας, ὅλοι σώπασαν καί κρεμάστηκαν ἀπὸ τὰ χεῖλη του, τὰ πῆλινα ἐκεῖνα χεῖλη ἀπ' ὅπου ἔβγαινε ἡ πιὸ θερμὴ καί μεγαλόπνευστη ποίηση τῆς ἱερῆς ρητορείας ὅλων τῶν ἐποχῶν.

Κι' ὁ Χρυσόστομος ἄρχισε:

«Σὲ ὅλες τὶς περιστάσεις, ἀλλὰ πρὸ παντὸς σήμερα εἶναι ἐπικαιρο νὰ ποῦμε· ματαιότης ματαιοτήτων, τὰ πάντα ματαιότης! Ποῦ εἶναι τώρα ἡ αἴγλη τοῦ ὑπατικοῦ ἀξιώματος; Ποῦ τὰ χα-

ρωπα φῶτα; Ποῦ τὰ χειροκροτήματα κι' οἱ συνοδεῖες κι' οἱ πολέμοι τελετές; Ποῦ εἶναι οἱ στέφανοι καὶ τὰ ἀκριβὰ διαμερίσματα; Ποῦ ὁ θόρυβος τῆς πόλεως κι' οἱ ζητωκραυγές στὸν ἵπποδρομο κι' οἱ κολακευτικὲς ἰαχές; Ὅλα αὐτὰ διάβηκαν. Φύσηξε ἀγέρας κι' ἔρριξε μὲ μιᾶς ὅλα τὰ φύλλα χάμου, δείχνοντάς μας γυμνὸ τὸ δέντρο... Ποῦ εἶναι τώρα οἱ ἐπίπλαστοι φίλοι; Ποῦ εἶναι τὰ συμπόσια καὶ τὰ δεῖπνα; Ποῦ εἶναι ὁ ἔσμος τῶν παρασίτων κι' οἱ γλώσσες ποὺ ἔγλυφαν τὴν ἐξουσία; Νύχτα στάθηκαν ὅλα ἐκεῖνα κι' ὄνειρο. Καὶ σὰν χάραξε ἡ ἡμέρα ἐξαφανίστηκαν. Ἦταν λουλούδια ἑαρινά, καὶ σὰν πέρασε ἡ ἀνοιξη, ὅλα μαράθηκαν. Σκιά ἦταν καὶ γοργοπερπάτησε. Καπνὸς ἦταν καὶ διαλύθηκε. Πομφόλυγες ἦταν κι' ἔσκασαν. Ἀράχνης ἴστος ἦταν κι' ἔσπασε.

»Γι' αὐτό, ὡς ἀναφωνήσουμε ἄλλη μιὰ φορά· ματαιότης ματαιότητων, τὰ πάντα ματαιότης. Αὐτὰ τὰ λόγια καὶ στοὺς τοίχους καὶ στὰ ἱμάτια καὶ στὴν ἀγορὰ καὶ στοὺς δρόμους καὶ στὶς πόρτες καὶ στὰ κατώφλια καὶ πρὸ παντός στὴ συνείδησή μας ὁ καθένας πρέπει νὰ τὰ γράψουμε καὶ νὰ τὰ ἀτενίζουμε μέρα καὶ νύχτα. Γιατί οἱ πολλοὶ τὴν ἀπατηλότητα τῶν πραγμάτων καὶ τὰ προσωπεῖα καὶ τὴν ὑπόκριση τὰ νομίζουν γιὰ ἀλήθεια. Αὐτὰ τὰ λόγια, λοιπόν, πρέπει πάντα καὶ παντοῦ νὰ λέμε ὁ ἓνας στὸν ἄλλον καὶ ν' ἀκοῦμε ὁ ἓνας ἀπὸ τὸν ἄλλον· ματαιότης ματαιότητων, τὰ πάντα ματαιότης!»

Ὁ μέγας ρήτορας κοντοστάθηκε. Κι' ὕστερα, γυρίζοντας στὸν Εὐτρόπιο, τοῦ εἶπε:

«Δὲ σοῦ τῶλεγα ἀκατάπαυστα πὼς τὰ πλοῦτη εἶναι ἄστατα; Ἐσύ, ὅμως, δὲ μὲ ἀνεχόσουν. Δὲ σοῦ ἔλεγα πὼς μοιάζουν μ' ἓνα ἀχάριστο ὑπηρέτη; Ἀλλὰ ἐσύ δὲν ἤθελες νὰ τὸ παραδεχτῆς. Νά, λοιπόν, τώρα ποὺ τὰ γεγονότα βοοῦν πὼς τὰ πλοῦτη εἶναι ὄχι μονάχα ἄστατα, ὄχι μονάχα ἀχάριστα, ἀλλὰ καὶ φονικά. Γιατί αὐτὰ σ' ἔκαναν νὰ τρέμεις τώρα καὶ νὰ φοβᾶσαι. Δὲ σοῦλεγα, ὅταν διαρκῶς μὲ ἀπειλοῦσες, ἐπειδὴ σοῦ μιλοῦσα τὴ γλῶσσα τῆς ἀλήθειας, πὼς ἐγὼ σ' ἀγαπῶ πιὸ πολὺ ἀπὸ τοὺς κόλακες; Πὼς ἐγὼ ποὺ σὲ ἔλεγχα, ἤμουν περισσότερο μὲ τὸ μέρος σου ἀπ' ὅ,τι ἐκεῖνοι ποὺ σοῦ χαρίζονταν; Δὲ σοῦ ὑπογράμμισα, πὼς εἶναι καλύτερα τὰ τραύματα ποὺ προξενοῦν οἱ φίλοι ἀπὸ τὰ πρόθυμα χάρδια τῶν ἐχθρῶν; Ἄν ὑπέμενες τὰ τραύματά μου, δὲ θὰ οὐ γεννοῦσαν τὸν θάνατο τὰ φιλήματα ἐκείνων. Γιατί οἱ δικές μου πληγὲς ἐτοίμαζαν τὴν ἀνάρρωσή σου, ἐνῶ οἱ ἀσπασμοὶ ἐκείνων σοῦ ἐτοίμαζαν τὸν χαμό.

»Ποῦ εἶναι τώρα οἱ οἰνοχόοι; Ποῦ εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ ξεπηδοῦσαν μπροστά σου στὶς ἀγορὲς καὶ σὲ στεφάνωναν μ' ἓνα σωρὸ ἐγκώμια; Ἀποτραβήχτηκαν, ἀρνήθηκαν τὴ φιλία, στάθηκαν μα-

κρυά από την αγωνία σου, για να σωθούν. 'Αλλά ἐγὼ δὲν κάνω τὸ ἴδιο. Δὲ σὲ προσπέρασα ἀδιάφορος. "Ἐπεςες καὶ σὲ περιμαζεύω... 'Ἡ 'Εκκλησία, πού δέχτηκε τὴν παράλογη ὀργή σου, κάνει τώρα τὸ πᾶν γιὰ νὰ σὲ γλυτώσει ἀπὸ τὰ βρόχια τοῦ θανάτου.

»Καὶ λέγοντάς τα αὐτά, δὲν μπαίνω σὲ ὄνειδισμό, ἀλλὰ θέλω νὰ κάνω πιὸ ἀσφαλεῖς ἐκείνους πού σὲ τριγυρίζουν ἐδῶ. Δὲν ἀναξέω τὰ ἔλκη τοῦ λαβωμένου, ἀλλὰ θέλω νὰ φυλάξω σὲ ὑγεία αὐτοὺς πού ὡς τώρα δὲν λαβώθηκαν. Δὲν καταποντίζω τὸν ναυαγὸ, ἀλλὰ θέλω, ἐκείνους πού πλέουν μὲ πρίμο ἀγέρα, νὰ τοὺς διδάξω πὼς νὰ μὴ βουλιάξουν».

Τὰ μάτια τοῦ Χρυσοστόμου εἶχαν τώρα ἀποσπαστεῖ ἀπὸ τὸν Εὐτρόπιο κι' εἶχαν ξαναγκαλιάσει τοὺς ἀκροατές, ἐνῶ συνέχιζε:

«Καὶ πὼς θὰ γίνη αὐτό; "Ἄν νοιώσουμε πόσο εὐμετάβολα εἶναι τὰ ἀνθρώπινα. Γιατί κι' αὐτός, ἂν εἶχε φοβηθῆ καὶ λογαριασαίει ἔγκαιρα αὐτὲς τὶς μετοβολές, δὲν θὰ τὸν εὕρισκαν... Τίποτα δὲν εἶναι πιὸ φτηνὸ καὶ πιὸ εὐθραυστο ἀπὸ τὰ ἀνθρώπινα πράγματα. "Ὅπως καὶ νὰ τὰ ὀνομάσει κανένας, ἢ πραγματικότητα θάνατι ἰσχυρότερη. "Ἄν καπνὸ, ἂν χορτάρη, ἂν ὄνειρο, ἂν ἄνθη ἔαρινά τὰ ὀνομάσει κανένας, πολὺ πιὸ ἐφήμερα καὶ πιὸ ἄστατα εἶναι. Κι' ὅτι μαζί μὲ τὴν εὐτέλεια ἔχουν καὶ τὸ ἀπόκρημνο, γίνεται φανερὸ ἀπ' αὐτὴν ἐδῶ τὴν περίπτωσι. Ποιὸς στεκόταν ψηλότερα ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο αὐτόν; Δὲ θάμπωσε ὅλη τὴν οἰκουμένη μὲ τὸ βίος του; Δὲν πάτησε σὲ ὄλες τὶς κορφές τῶν ἀξιωματῶν; Δὲν τὸν ἔτρεμαν καὶ δὲν τὸν σεβόντουσαν ὅλοι; 'Ἀλλὰ νὰ πού κατήντησε πιὸ ἀξιολύπητος κι' ἀπὸ τοὺς δεσμῶτες, πιὸ ταπεινωμένος κι' ἀπὸ τοὺς δούλους, πιὸ φτωχὸς κι' ἀπ' ὅσους πεθαίνουν τῆς πείνας, βλέποντας γύρω του ξίφη γυμνωμένα καὶ σύρσιμο στὸν θάνατο. Καὶ δὲν ξέρει, δὲν ἔχει τὴν εὐχαρίστησι νὰ ξέρη τοῦλάχιστο πότε θὰ πεθάνη, ἀλλὰ μέσα στὸ καταμεσήμερο βρίσκεται σὲ σκοτάδι πηχτό. "Ὅσο κι' ἂν προσπαθῆσω δὲ θὰ μporέσω νὰ παραστήσω μὲ τὸ λόγο τὴν ἀγωνία του, τὴν ἀγωνία του νὰ περιμένῃ κάθε ὥρα καὶ στιγμὴ τὸν θάνατο. 'Ἀλλὰ τί χρειάζονται τὰ λόγια μου, ὅταν ὁ ἴδιος εἶναι εἰκόνα κι' ὑπογραφή τῶν ὄσων λέω;

(Συνεχίζεται)

ΑΚΥΛΑΣ

Δί' ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸν «Ἐφημέριον» ἀπευθυντέον:
Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Περιοδικοῦ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»
Ὁδὸς Φιλοθέης 19 — Ἀθῆναι. Τηλ. 27-689.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Αίδεσ. **Ἐμμανουήλ Ἀποστολάκη**, Πρινὲ Μυλοποτάμου Ρεθύμνης. Παρακαλοῦμεν γράψατέ μας τὴν χρονολογίαν ἀποστολῆς τῶν δικαιολογητικῶν νοσηλείας καὶ τὴν κλινικὴν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐνοσηλεύθη ἡ Πρεσβυτέρα. Εἶναι στοιχεῖα ἀπαραίτητα διὰ νὰ πληροφορηθῶμεν περὶ τῆς ὑποθέσεώς σας. — **Ἱερέα Ὑπαίθρου**, Ἐφ' ὅσον ἐγεννήθητε τὸ 1882 δικαιοῦσθε συντάξεως, ἥτις θὰ εἶναι δρχ. 701 μηνιαίως. Ἐφ' ἅπαξ βοήθημα θὰ λάβετε περὶ τὰς 16.000 δρχ. — **Αίδεσ.** **Ἡσύχιον Μπριντζολάκη**, Πριναῖ Μαλεβυζίου-Κρήτης. Ἐλησημονήσατε νὰ ἀναγράψετε εἰς τὴν ἐπιστολὴν σας τὴν μισθολογικὴν κατηγορίαν εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκετε. Ἡ ὑπηρεσία τοῦ διακόνου ἐξαγοράζεται μόνον ἐφ' ὅσον διηγύθη εἰς ἐνορίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐκ τοῦ νόμου προβλέπεται θέσις διακόνου. Γράψατέ μας ἐκ νέου ἐπιστολὴν, εἰς τὴν ὁποίαν νὰ σημειώσετε τὴν μισθολογικὴν κατηγορίαν, τὸ ἔτος γεννήσεώς καὶ ἐὰν ἡ θέσις σας ὡς διακόνου ἦτο εἰς ναόν, ὅπου ὑπὸ τοῦ νόμου προβλέπεται θέσις διακόνου. — **Αίδεσ.** **Ἐμμανουήλ Γιανναδάκη**, Ἱεράπετραν Κρήτης. Ἐπίδομα προικοδοτήσεως δικαιοῦνται αἱ θυγατέρες τῶν ἐφημερίων τῶν ὑπηρετούντων εἰς χωρία κάτω τῶν 600 κατοίκων. Διὰ τὴν λήψιν ἀπαιτοῦνται τὰ ἐξῆς δικαιολογητικά: 1) Αἴτησις τοῦ Ἐφημερίου δεόντως χαρτοσημασμένη καὶ κληρικουσημασμένη· 2) Βεβαίωσις τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου (ἢ Ἐπισκόπου) περὶ τῆς ἀπορίας τοῦ Ἐφημερίου καὶ τῆς χρηστότητος καὶ τοῦ ἐναρέτου τῆς νυμφευθείσης θηγατρὸς του. 3) Βεβαίωσις τοῦ Προέδρου τῆς Κοινότητος, ἐνθα ἡ ἐνορία του, ἐμφαίνουσα τὸν ἀριθμὸν ἐνοριῶν, τὸν ἀριθμὸν κατοίκων τῆς ἐνορίας καὶ ἐὰν ἡ νυμφευθεῖσα θυγάτηρ τοῦ Ἱερέως εἰργάζετο πρὸ τοῦ γάμου τῆς καὶ ἐργάζεται μετὰ τὸν γάμον τῆς. 4) Ἀντίγραφον ληξιαρχικῆς πράξεως τελέσεως τοῦ γάμου τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἐφημερίου. Οἱ συνιαξιοῦχοι Ἱερεῖς δεόν νὰ ὑποβάλουν προσθέτως πιστοποιητικὸν τῆς ἀκινήτου περιουσίας τῶν. — **Αίδεσ.** **Α. Β. Γ.** Δὲν ἀνεγνώσατε καλῶς τὴν πληροφορίαν. Ἐξαγοράζεται ἡ ἐφημεριακὴ ὑπηρεσία ἢ διανυθεῖσα πρὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ TAKE. Δὲν πρόκειται περὶ ἀπλῆς ἐξαγορᾶς χρόνου. Σεῖς δὲν δύνασθε νὰ ἐξαγοράσετε χρόνον διότι δὲν ἔχετε προϋπηρεσίαν, ἀφοῦ ἡ χειροτονία σας ἐγένετο τὸ 1938. Ἐὰν παραμείνετε εἰς τὴν ὑπηρεσίαν μέχρι τὸ 1973 θὰ λάβετε πλήρη σύνταξιν. Ἀνακατάταξις εἶναι δυνατὴ ἐὰν ἀποκτήσετε τὰ προσόντα τῆς ἀμέσως ἀνωτέρας μισθολογικῆς κατηγορίας. — **Αίδεσ.** **Ἀντώνιον Παπαδάκη**, Ποταμιᾶς Πεδιάδος Κρήτης. Ἐὰν ἐξέλθετε διὰ λόγους ὑγείας θὰ λάβετε ὡς σύνταξιν περὶ τὰς 700 δραχμὰς μηνιαίως, ἐφ' ἅπαξ δὲ περὶ τὰς 15.500 ἕως 16.000 δραχμὰς. Πρέπει νὰ ἔχετε ὑπ' ὄψιν σας, ὅτι ἡ διαδικασία τῆς συνταξιοδοτήσεως διὰ λόγους ὑγείας ἔχει μεταβληθῆ. Τώρα, πλὴν τῆς ἐνόρκου βεβαίωσεως ἐνώπιον τοῦ Εἰρηνοδίκου δύο ἰατρῶν, διοριζομένων ὑπὸ τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου (ἢ Ἐπισκόπου), βεβαιούσης ὅτι ὁ Ἐφημέριος

είναι λόγω τῆς παθῆσέως του ἀνίκανος πρὸς ἐπιτέλεσιν τῶν καθηκόντων του, ἀπαιτεῖται καὶ γνωμάτευσις τῆς Ὑγειονομικῆς Ἐπιτροπῆς, τῆς ἔδρευούσης εἰς τὴν πραιεῦσαν τοῦ Νομοῦ, ἔνθα ἡ κατοικία τοῦ Ἐφημερίου. Ἐὰν γίνον ὄλα αὐτά, τότε νὰ ὑποβάλετε παραίτησιν. Ἐν συνεχείᾳ αἴτησις, ἀντίγραφον τῆς παραίτησεως, πιστοποιητικὸν τῆς Μητροπόλεως, φύλλον διακοπῆς μισθοδοσίας καὶ πιστοποιητικὸν οἰκογενειακῆς καταστάσεως ὑποβάλλονται μέσῳ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως εἰς τὸ Τ.Α.Κ.Ε.—

Ἱερατικόν. Τὸ ζήτημα τῆς μεταθέσεως ἀπόκειται εἰς τὴν κρίσιν τοῦ Μητροπολίτου σας. Ἐφ' ὅσον ἐπιτύχετε τὴν συγκατάθεσίν του, νὰ ἀπευθυνῆτε εἰς τὸν Μητροπολίτην, εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ ὁποίου ἐπιθυμεῖτε νὰ ὑπηρετήσετε. Πάντως δὲν ἔχει σημασίαν ἡ σειρά τῶν ἐνεργειῶν σας, ὅσον τὸ ἀποτέλεσμα. Διὰ τὸ ζήτημα τῶν κινηματογραφικῶν ταινιῶν ἔχει γράψει ἡ «Ἐκκλησία» κατ' ἐπανάληψιν. Περί αὐτοῦ εἶχομεν πολλὰς ἐπιστολάς ἐφημερίων τῆς ὑπαίθρου. Διὰ τοὺς καλοὺς σας λόγους εὐχαριστοῦμεν.— **Αἶδες. Δημ. Σαβαργιάκην.** Κεραμὲ Κρήτης. Ἀπαντῶμεν δι' ἐπιστολῆς.— **Αἶδες. Λεωνίδαν Γῶγον.** Τριπόταμον. Σὰς ἀπαντήσαμεν δι' ἐπιστολῆς.— **Αἶδες. Θεόδωρον Κόμην.** Φαλάνγη Τυρνάβου. Ἐσυναξιοδοτήθητε ἀπὸ τοῦ Φεβρουαρίου τοῦ 1959 καὶ ὄχι τοῦ 1960. Ἔχετε λαμβάνειν αὐξήσιν 3% ἐπὶ τῆς συντάξεώς σας. Θὰ καθυστερήσῃ ὁμοῦ ἀκόμη ἐπ' ἄρκετον ἢ ἐν λόγω αὐξήσεως.— **Αἶδες. Κων. Κουλιαβέραν.** Ἀπαντῶμεν δι' ἐπιστολῆς.— **Αἶδες. Πρωτοπρ. Κων. Ζερβόν.** Σύρον. Δύνασθε νὰ συναξιοδοτηθῆτε λόγω πολυετοῦς ὑπηρεσίας, δεδομένου ὅτι ἔχετε συμπληρώσει ὑπερτιακονταπενταετὴ ἐφημεριακὴν ὑπηρεσίαν. Ἡ σύνταξις σας ἐὰν ἀποχωρήσητε μέχρι τοῦ Ἰουνίου 1961 θὰ ἀνέλθῃ εἰς 1330 μηνιαίως, τὸ δὲ ἐφ' ἅπαξ εἰς 26.500 δραχμάς. **Ἐφημέριον Ὑπαίθρου.** Ἐὰν ἀποχωρήσετε τῆς ὑπηρεσίας διὰ λόγους υγείας, ἐφ' ὅσον βεβαίως ὑπάρχουν τοιοῦτοι, θὰ λάβετε ὡς σύνταξιν περὶ τὰς 783 δραχμάς μηνιαίως, ἐφ' ἅπαξ δὲ περὶ τὰς 16.000 δραχμάς. Διὰ τὴν διαδικασίαν ἀναγνώσατε ἀνωτέρω. Διὰ νὰ διορισθῇ καὶ ἕτερος ἐφημέριος πρέπει ἡ κοινόπολις νὰ ἔχη ἄνω τῶν 600 οἰκογενειῶν. Διὰ τὴν μετᾶθεσιν εἶναι ἀπαραίτητος ἡ συγκατάθεσις τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου. Ἡ Ἱ. Σύνοδος δὲν δύναται νὰ διατάξῃ τὴν μετᾶθεσίν σας, πολὺ δὲ περισσότερον τὸ Συμβούλιον Ἐπικρατείας.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Ἀρχιμ. Ἰγνατίου Πουλουπάτη, «Τὸ στάδιον τῶν ἀρετῶν».—**Εὐάγγ. Θεοδώρου,** Καθηγητοῦ Παν/μίου, Ἡ Ἁγία Γραφή.— **Χ.,** Ἀδελφικὰ Γράμματα.— Ἀποσπάσματα ἀπὸ τὴν «Φιλόθεον Ἀδολεσχίαν» τοῦ **Εὐγενίου Βούλγαρη,** (Μετφρ. **Θεοδ. Σπεράντσα**).— **Βασ. Ἡλιάδης,** Ἡ Κυριακὴ τῆς ὀρθοδοξίας πρῶτος σταθμὸς εἰς τὸν δρόμον τοῦ ὁποίου ὀδεύει ἡ χριστιανικὴ σκέψις.— Ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸν «Εὐεργετινὸν» ἢ «Συναγωγὴ ἠθικῶν διδασκαλιῶν» (Ἀπόδοσις **Ἀνθίμου Θεολογίτου**).— **Ἀκύλα,** Ὁ Ἱ Χρυσόστομος καὶ οἱ ἰσχυροὶ τῆς γῆς.— Ἀλληλογραφία.